

Toekomst voor Nederland.

De toekomst is meer dan ooit in donkere wolken gehuld. Dezelfde dwalingen, maar dan meer in de gevolgtrekkingen ontwikkeld, doorwoelen de kerk en de staat en het hele lichaam van de maatschappij. Er zal gemaaid worden wat men gezaaid heeft. Hoe zal het lot van Nederland zijn? Is het bestemd om in grotere rijken opgenomen, en met verlies van zijn nationaliteit, opgelost te worden, of is de hoop gegrond dat hetgeen afgestorven schijnt door hetgeen nog leeft met nieuwe levenskracht zal worden bezielde? Dit is onzeker, maar ontwifelbaar is het dat de historie van Nederland, in vroeger eeuw bij uitnemendheid bevoorrecht, tot op deze dag aan de onbedrieglijkheid van de beloften en van de bedreigingen Gods getuigenis geeft; dat ook in volgende tijden het onderscheid zal gezien worden tussen de rechtvaardige en de goddeloze, tussen degene die God dient en degene die Hem niet dient, en dat elke wisseling van straf of zegen een reden te meer zal opleveren om eenmaal ook het vervolg van deze bladzijde uit de geschiedenis van de mensheid te beschrijven op de toon der dankbaarheid en der aanbidding. "Ik zal de daden des Heeren gedenken; ja ik zal gedenken uw wonderen van oudsher, en zal al uw werken betrachten en van uw daden spreken: o God, uw weg is in het heiligdom; wie is een groot God gelijk God! De Heer verbreekt de gedachten der volken; maar de raad des Heeren bestaat in eeuwigheid; de gedachten zijns harten zijn van geslacht tot geslacht; *welgelukzalig is het volk wiens God de Heere is.*"

(Slotparagraaf - nr. 1105 - van Mr. G. Groen van Prinsterers "Handboek der Geschiedenis van het Vaderland").

Toekomst voor Nederland.

Volgens de opiniemakers zou het bij de komende verkiezingen gaan om drie grote blokken, de PvdA, de VVD en het CDA. Een stem op één van die blokken zou bepalend zijn voor de toekomst van land en volk.

Natuurlijk is hier niets van waar. Als de grote blokken het voor het zeggen hadden zou de politiek ontzaglijk veel ruwer worden en zou de toekomst voor Nederland donker zijn.

Er is echter ook een andere en betere richting. Dat is de richting van de nationaal-gereformeerde of nationaal-christelijke politiek.

De bedoeling van deze politiek is te leven en te streven in dienst van God en tot Zijn eer. Dat staat ook in ons volkslied, het Wilhelmus. Het is dan ook nationale politiek. Deze richting heeft in ons land diepe wortels.

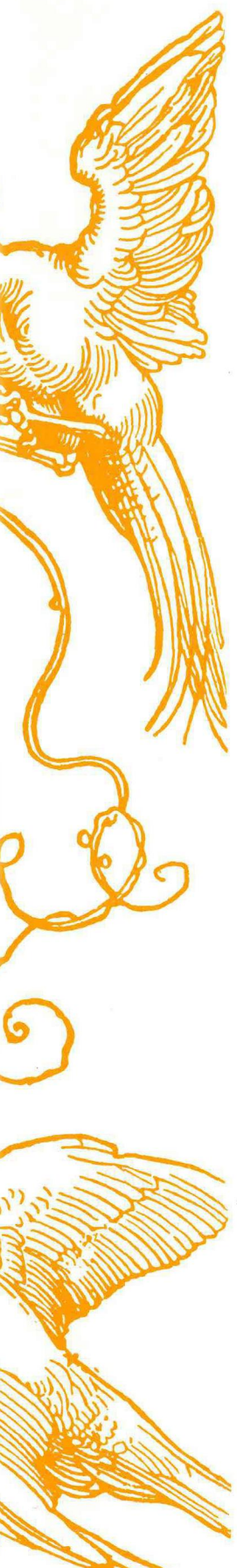
1977

Verkiezingsprogram GPV

*Een Uil in gevecht met
andere Vogels*

*(Houtsnede van
Albrecht Dürer, 1511).*

Bedreigde vrijheid

Ons land behoort tot dat kleine deel van de wereld, waar de mensen in geestelijke vrijheid kunnen leven. Bovendien is er een uitgebreid stelsel van sociale voorzieningen, zodat niemand die zonder werk is, of ziek, tot armoede vervalt. Het gaat hier niet toe als in de Sovjet-Unie. Daar wordt iemand die enkele maanden zonder werk is, als een luilak en vijand van de staat opgepakt en in een werkkamp gesloten, zoals Amalrik onthulde. Maar het bezit van deze sociale zekerheid, vrijheid en vrede is nu onzeker geworden. De maatschappelijke misstand van de werkeloosheid, die niet losstaat van het waardebederf van onze guldens, heeft om zich heengegrepen. Bovendien wordt het deel van de wereld waartoe wij behoren, bedreigd door de macht van de Sovjet-Unie. Zij versterkt voortdurend haar militaire strijdkrachten. Haar macht dringt op en is bijna allesomvattend.

Kabinet-Den Uyl

Het kabinet-Den Uyl heeft in de afgelopen jaren te weinig gedaan om ons volk meer zekerheid voor de toekomst te geven. Door de waardedaling van het geld daalt ook de waarde van veel pensioenen. De torenhoge financieringskortingen van de regering maken onze toekomst steeds moeilijker. Bovendien wordt de economische ontwikkeling van ons land geremd, want de regering twijfelt aan het doel ervan. Zij is in de milieuproblemen vastgelopen, omdat zij niet erkent dat ieder mens op aarde Gods rentmeester moet zijn.

Ze heeft de wet veranderd om het gebruik van softdrugs vrij te laten. Ze heeft niet weten te verhinderen dat ons land het meest beruchte centrum voor verdovende middelen in West-Europa is geworden. Ze beschermt het gezin onvoldoende o.m. doordat ze aan andere manieren van samenwonen gelijke rechten wil geven als aan het gezin. Het kabinet wil verder het onderwijs zó veranderen, dat het dient voor de gelijkmakerij van bekwaamheden. Daardoor is het onderwijs niet langer vrij en afgestemd op de behoeften van de maatschappij. De besturen van scholen voor christelijk onderwijs die geen revolutie willen doen onderwijzen, voelen zich bedreigd in hun vrijheid. Ook is er weinig tegen gedaan, dat de mensen geen lust meer hebben in het zware werk. Daarom wordt het zware werk aan buitenlandse arbeiders overgelaten. Maar dan blijft dit werk ook altijd onderbetaald. Verder zijn onze noodzakelijke en afgesproken defensieplannen niet uitgevoerd. Daardoor worden we een gemakkelijk doelwit van buitenlandse machtsconcentraties. Daarmee bedoelen we in de eerste plaats Rusland. Maar ook andere sterke landen zullen de Nederlanders als tweederangs mensen behandelen. Het kabinet heeft zich wél sterk gemaakt om de greep van de overheid op het maatschappelijke en economische leven te versterken waardoor particuliere instellingen en bedrijven in een positie van afhankelijkheid zijn gebracht en eigen initiatief en verantwoordelijkheid worden afgeremd.

Ondermijning van geestelijke kracht

Het is niet voldoende dat wij tegen de militaire en politieke dreiging uit het oosten alleen onze *militaire* defensie zouden versterken. Dat is nodig, maar nog eerder komt onze *geestelijke* defensie.

We leven in een tijd waarin het met het geloof in God en met de praktische toepassing van dit geloof in de samenleving snel achteruit gaat. Sommigen willen een dialoog met het Marxisme en anderen gaan rond als apostelen van de twijfel. Zij ondermijnen het vertrouwen.

De grote blokken van VVD PvdA en CDA kunnen dit niet tegengaan. Integendeel: PvdA en VVD willen door een revolutionair democratiseringsproces, dat de mens op de troon van God zet, Gods naam uit het openbare leven stoten.

Minister Van Agt en het CDA gingen dit te weinig tegen. Toen het kabinet de bede tot God uit de troonrede had weggelaten, praatte de heer Van Agt dat goed. Hij zei dat God tē verheven is om zich met de kleinmenselijke zaken van de politiek te bemoeien. Zo leverde hij minister Den Uyl de argumenten voor diens onchristelijke politiek.

Het kan zijn dat God het licht van de waarheid uit ons land terugtrekt. Er is genoeg aanleiding voor. De ARP en de CHU geloven niet meer in hun eigen toekomst. Bij de komende verkiezingen zal men hun namen op het stembiljet niet meer tegenkomen. Ze zijn opgegaan in het CDA, waarvan de vanouds weinig principiële KVP de hoofdmoot vormt.

Erger dan het verdwijnen van oude, eenmaal vertrouwde namen is het wegsterven van werkelijk christelijke politiek. Dit stervensproces was al een hele tijd gaande. Nu de drie partijen op één CDA-lijst samengaan zal de terugtocht op principiële punten versneld voortgaan en valt te vrezen dat de stem van het Evangelie in deze groepering verder zal verstommen. Zolang christelijke partijen niet opkomen voor de betekenis van God drieëinig in het politieke leven, kunnen ze ons land niet uit de moeite helpen. Want Gods wet is het richtsnoer en de steun van het gezag, en Zijn eer het doel van alle goede werken.

Sterk de slappe handen

Gelukkig kan er in ons land nog steeds op een christelijke manier worden gestemd. Het GPV wil door een nationaal-gereformeerde politiek, dus door een nationaal christelijke politiek een hoopvolle toekomst voor ons volk aanwijzen. Het wil ook door het program dat hieronder volgt een overeenkomstig beleid voor de regering aanwijzen. Op die manier kunnen volk en regering het perspectief zien van een nieuwe economische ontwikkeling en van de goede beveiliging van ons land. Al ons werken moet één bezielend doel dienen: dat we proberen een sieraad onder de volken te worden, om daar-

mee eer te geven aan de grote Naam van God, die ons land zó wilde bevoorrechten. Zo wordt Christus' Rijk gebouwd.

We willen door een politiek die op dit perspectief mikt alle slappe handen weer sterken en alle knikkende knieën weer doen strekken. Doordat er zo bezieling in ons land komt, zal er ook vaart komen in de stagnerende machinerie van onze maatschappij.

Een kabinet met nationale strekking

Wij begeren een Tweede Kamer die niet langer initiatiefwetten aanneemt over abortus en speelzalen, zondagswet en filmkeuring, die de openbare zeden ondermijnen. We willen bouwers, geen brekers in de Kamer.

Wij begeren de vorming van een kabinet dat aanpakken zal blazen in onze nationale economische ontwikkeling. Een tweede kabinet-Den Uyl kan niet. De heer Den Uyl is te veel het symbool geworden van het wegslijten van geestelijke waarden uit onze samenleving.

Maar we willen ook geen kabinet dat de overmacht van de tegenwoordige VVD zal demonstrenen. Bij het abortus-debat in de Tweede Kamer is gebleken dat, als het gaat om christelijke barmhartigheid en om de betekenis van Gods geboden in het politieke leven, ook deze vertegenwoordigers van de liberalen ons volk in de steek laten.

Zelfs het CDA kwam inzake de abortus met z.g. oplossingen, die niet aanvaardbaar waren. In de strijd tegen de verwildering van onze samenleving stelt het CDA telkens teleur. De lijsttrekker, mr. Van Agt, is er het levende bewijs van.

Het is de politiek van wanhoopsgebaren maken en dan toch meedoen.

We hopen daarom straks op een ander soort van kabinet, namelijk een kabinet van nationale strekking. Dat kan o.a. bestaan uit personen uit verschillende partijen, die geen afspraken met de Kamer hebben gemaakt die tot in bijzonderheden afdalen.

Als dat kabinet tijdens de formatie echter wel enige *algemene* afspraken van principieel karakter wil aanvaarden, zullen wij zo'n kabinet steunen. Daarbij mag de bijbel die God gaf, niet ongebruikt blijven liggen. Want door die bijbel kunnen wij Zijn geboden op het politieke leven toepassen. Daardoor kunnen wij ook op Hem vertrouwen en kracht ontvangen. Wij zullen dan eendrachtig werken aan een nieuwe opleving en een nieuwe versterking van het land waar God ons doet wonen.

Falend vervolgingsbeleid

De bijbel zegt van de overheid: "Zij staat in dienst van God u ten goede" (Rom. 13, 4). Daarom moet de overheid God eren en in het openbare leven de ongebondenheid der mensen bedwingen.

Ons land bevindt zich echter in een duidelijke gezagscrisis. Op allerlei punten worden bestaande wetten overtreden zonder dat de overheid er krachtig tegen optreedt.

Heel duidelijk bleek dat bij het falende vervolgingsbeleid inzake de abortus provocatus. Overal in ons land zijn abortusklinieken als giftige paddestoelen uit de grond gerezen en van daadwerkelijk optreden daartegen was geen sprake. Toen minister Van Agt ten slotte de ergste uitwas van het kwaad wilde afsnijden en tot tweemaal toe probeerde de Bloemenhove-kliniek te sluiten, stuitte hij op zoveel tegenstand dat hij - ten onrechte - niet doorzette. Die tegenstand kwam niet alleen van dolle mina's, wakkere wijven en aanverwante groepen, maar ook van collega's uit het kabinet. In het bijzonder van minister Vorrink. Ook de meerderheid van de Tweede Kamer zette de bewindsman de voet dwars.

Telkens weer blijkt dat revolutionaire buitenparlementaire acties, die vaak gepaard gaan met ergerlijke ongehoorzaamheid, de overheid doen terugwijken (waardoor wetten krachteloos worden gemaakt).

De overheid faalt ook in haar beleid ten aanzien van weggelopen minderjarigen. Met miskennis van de rechten der ouders worden allerlei alternatieve hulpverleners, die dergelijke minderjarigen opvangen en verbergen, door de overheid ontzien. De politie staat vaak voor een bovenmate zware

taak, niet alleen door het slappe vervolgingsbeleid, maar ook door onvoldoende sterkte van de korpsen.

De straffen zijn in veel gevallen te licht, omdat men van straf als vergelding meestal niet meer wil weten.

Daardoor schrikken ze ook weinig af, zodat van de beoogde bescherming der maatschappij niets terecht komt. Door inkrimping van het aantal gevangenen en huizen van bewaring ligt er een veel te grote wachttijd tussen de vonnissen en het ondergaan van de straf.

Via willekeur naar dictatuur

Falend overheidsgezag en onvoldoende wetshandhaving zetten de deur wijd open voor willekeur en voeren ten slotte tot chaos. En die chaos mondt uit in dictatuur. Dat kan een "bruine" dictatuur zijn (fascisme), maar ook een "rode" (communisme).

De communisten en aanverwante politieke groeperingen beseffen dit heel goed en zien hun kans rijpen. Zij pleiten in ons land voor verzet tegen overheidsmaatregelen (milieubelasting, huurverhoging e.d.) en eisen onbeperkte vrijheid van meningsuiting en inspraak voor iedereen. In de communistisch geregeerde landen is er echter nauwelijks enige mogelijkheid tot vrije meningsuiting gegeven.

De geestelijke verblindings die zich van een deel van ons volk heeft meester gemaakt geeft het communisme grotere kansen dan ooit. Hoogleraren, studenten en afgestudeerden aan de Vrije Universiteit pleiten voor het recht van communistische studenten zitting te hebben in commissies die het beleid bepalen. De communistische fractieleider Bakker beroemde zich in de Tweede Kamer openlijk op het feit dat zoveel studenten

van de V.U. zijn toegetreden tot de CPN.

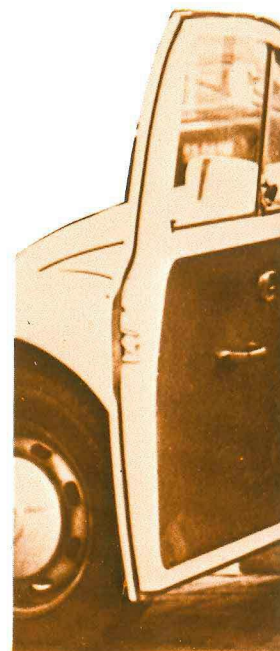
In sommige Westeuropese landen (Italië, Frankrijk) dreigt een volledige machtsovername door de communisten.

Bescherming van de vrijheid

Het internationaal opdringen van de rode ideologie wordt gesteund en bevorderd door de enorme militaire machtsontplooiing van de Sovjet-Unie en haar satellietlanden. Daartegenover stelt het Westen, ook Nederland, voortgaande geestelijke ontwapening en een ontoereikende materiële defensie.

Wil Nederland zijn van binnen en van buiten bedreigde vrijheid behouden, dan zal het de gezagscrisis moeten overwinnen.

Alleen daar waar het gezag wordt gehandhaafd kan ook de vrijheid gedijen.

Handhaving van de openbare christelijke zede

De zeden losgeslagen

De leuze "de staat is geen zedenmeester" is misleidend en heeft al veel kwaad gesticht. Op grond van die leuze heeft de wetgever homofiele verhoudingen van meerderjarigen met minderjarigen grotendeels uit de sfeer van de strafwet gehaald, terwijl de overheid andere wettelijke bepalingen op zedelijk gebied, die nog wél bestaan, in de praktijk niet meer handhaaft. Ondanks de strafbepalingen tegen pornografie zijn sekswinkels met hun aanstootgevende uitstallingen in alle steden en in vele dorpen van ons land te vinden. Tegen het opdringende openbare nudisme biedt de overheid nauwelijks verweer. Maatregelen van het huidige kabinet, o.a. op het gebied van de volkshuisvesting en van het burgerlijk recht, hebben de strekking homofiele betrekkingen een formele erkenning te geven. Minister Pronk heeft daar op het wereldbevolkingscongres in Boekarest met trots op gewezen. Daarentegen wordt het wettelijk huwelijk steeds meer teruggedrongen, ook door de erkenning van het concubinaat.

Een verwoestende uitwerking op het huwelijk en op het gezin heeft ook de van overheidswege gepropageerde afremming van de bevolkingsgroei, waardoor ons volk vergrijsst en een langzame nationale zelfmoord pleegt, terwijl de jongere generatie de plicht om voor het levensonderhoud van de bejaarden te zorgen steeds moeilijker zal kunnen nakomen.

Gehuwde vrouw

De gehuwde vrouw heeft in de eerste plaats een taak in het gezin. De emancipatiepropaganda die daarvan niet wil weten moet worden afgewe-

zen. Daarmee is niet in strijd, dat een vrouw voor wie geen taak in het gezin is weggelegd, een maatschappelijke betrekking bekleedt, of dat vrouwen in bepaalde omstandigheden naast hun gezinstak een nevenfunctie vervullen.

Abortus en euthanasie

Het is een schrikbarend verschijnsel, dat de overheid jarenlang vrijwel passief heeft toegezien hoe kwalijke abortuspraktijken om zich heen grepen. Velen zoeken reeds geruime tijd naar wegen om aan deze gruwelijke methoden ook in wettelijk opzicht ruimere mogelijkheden te bieden. Maar door de toelating van de abortus provocatus wordt Gods gebod "Gij zult niet doodslaan" met voeten getreden. De tegen-natuurlijkheid hiervan blijkt ook doordat er in ons land veel echtparen zijn, die geen kinderen kunnen krijgen, en kinderen adopteren van buiten Europa, ter-

wijl elders in ons land de kinderen vóór hun geboorte worden gedood.

Er zijn duidelijke aanwijzingen, dat de volgende stap zal worden legalisering van de euthanasie, dat wil zeggen het wettelijk geoorloofd doden van b.v. stokouden, ongeneeslijk zieken en ernstig invalide mensen.

De overheid, die Gods Naam uit de Troonrede schrapte, treedt niet ambtshalve op tegen smalende godslastering en verleent subsidie voor vertoningen, waarin Gods Naam op ontstellende wijze wordt onteerd.

Gods geboden in het openbare leven

Al deze dingen slaan steeds meer pijlers onder onze samenleving weg en leiden tot toenemende morele en maatschappelijke ontwrichting. Herstel van de openbare christelijke zede is een eerste voorwaarde voor het behoud van een in wetteloosheid wegzinkende natie.

Het is de plicht van de regering, deze ontbindingsverschijnselen met vastberadenheid tegen te gaan. Als het kabinet aarzelt, dient vanuit de Kamer een initiatief genomen te worden tot een zodanige wijziging van de wetgeving, dat abortus provocatus in alle gevallen, waarin het leven van de moeder geen gevaar loopt, opnieuw strafbaar wordt gesteld. De overheid heeft als Gods dienaar de roeping in het openbare leven te waken voor de handhaving van Gods geboden.

Een sterke defensie noodzakelijk

De regering moet door duidelijke voorlichting de praatjes tegengaan, als zou een goede Nederlandse defensie overbodig en zinloos zijn of erger nog, de vrede in gevaar brengen. Zij moet erop wijzen, dat mensen en staten van nature geneigd zijn hun eigenbelang te zoeken en elkaar te overheersen. God Almachtig gaf echter aan de regering het recht wapens te dragen om het woongebied van de burgers tegen aanvallen of andere inbreuken op de rechtsorde te verdedigen.

Thans worden de rechten en vrijheden van de burgers en de christelijke kerk vooral van de kant van het communistische blok bedreigd. Terecht heeft Nederland zich aangesloten bij de NAVO om door bondgenootschappelijke defensie dit gevaar af te wenden. Aanhangers van het pacifisme beroepen zich vaak op het gebod "Gij zult niet doodslaan" om daarmee militaire weerloosheid en dienstweigering te verdedigen. Dit beroep is niet houdbaar. Het zesde gebod verbiedt ons *naar eigen willekeur* het bloed van onze naasten te vergieten, maar de bijbel zegt uitdrukkelijk dat de overheid wél het zwaard van God heeft ontvangen om in een door de zonde geschonden wereld het recht te handhaven. Zij mag daarbij de onderdanen oproepen haar in de vervulling van deze taak bij te staan.

De Sovjet-Unie en Helsinki
Sinds de slotconferentie van Helsinki in de zomer van 1975 koesteren veel mensen de illusie, dat er sprake is van aanzienlijke ontspanning tussen Oost en West en dat nu onze defensie-inspanning wel kan worden verminderd.

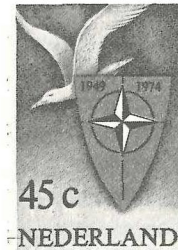
De werkelijkheid is anders. Helsinki heeft geen vrijheid binnen de landen van het Warschau-Pact gebracht. De ook door de Russen getekende stukken bevatten zoveel vaagheden en ontsnapingsmogelijkheden, dat er geen grond was voor hoog gespannen verwachtingen.

Nog steeds worden in de Sovjet-Unie mensen met een afwijkende politieke overtuiging in gevangenkampen of zenuwinrichtingen opgesloten. Bijbelgetrouwe christenen worden vervolgd en soms beroofd van hun kinderen, die dan van staatswege een communistische en atheïstische opvoeding krijgen. Aan de aanschaf van bijbels worden grote belemmeringen in de weg gelegd.

Wat de Sovjet-Unie onder democratie verstaat blijkt uit Brezjnevs woorden op het 25ste partijcongres in febr. 1976 (uitg. persagentschap Nowosti, blz. 151):

"Men kan Lenins woorden in herinnering brengen, dat in onze maatschappij alles zedelijk is wat de belangen dient van de opbouw van het communisme. Precies net zo kunnen we zeggen, dat voor ons datgene democratisch is wat dienstig is voor de belangen van het volk en voor de belangen van de communistische opbouw. Wat in tegenspraak is met deze belangen, wijzen we van de hand".

Tegelijk met een harde ideologische oorlog tegen de christenen en tegen allen in de

Vijfentwintig jaar NAVO. Deze herdenkingszegel werd aanvankelijk door staatssecretaris Van Hulst van het postzegelplan afgevoerd, omdat in Nederland 'te controversieel' over de NAVO werd gedacht.

Een door het GPV ingediende motie had tot gevolg, dat de zegel in 1974 toch uitkwam.

wereld die het communisme niet willen belijden, voert de Sovjet-Unie haar bewapening verder op. Zowel in de Noordepese wateren als in de gebieden van onze voor-naamste overzeese aanvoerlijnen vertonen zich sterke Sovjet-marine-eenheden.

Offensieve kracht van het oostblok

De Weense pogingen om te komen tot wederzijdse vermindering van bewapening te land liepen tot nu toe op niets uit. In plaats daarvan werd het aantal tanks in Oost-Duitsland uitgebreid met moderne typen met verhoogde vuurkracht en geperfectioneerde uitvoering. Over het geheel vertoont de Russische bewapening in sterke mate een offensief karakter. Aan de Russische burgerlijke verdediging wordt bovendien veel aandacht besteed door bouw van talloze ondergrondse schuilplaatsen, aanleg van voedselvoorraadplaatsen, spreiding van de industrie en plaatsing van atoomraketten in uitermate beschermde silo's.

Deze opvoering van de bewapening door de Sovjet-Unie opent de mogelijkheid, dat de westelijke landen die geestelijke vrijheid erkennen zich op de duur uit angst zullen onderwerpen aan de communistische supermacht. Het zou eveneens kunnen gebeuren dat de Russische overmacht West-Europa, en dus ook ons land dwingt zijn economische middelen in dienst te stellen van een toekomstige Russische strijd tegen China. Vast staat in elk geval dat voor het tegengaan van zulke rampzalige ontwikkelingen ten minste nodig is, dat er een krachtige tegenmacht in de wereld is, die kan helpen de geestelijke vrijheid te bescher-

men. Zo'n macht kan vandaag — zolang God het wil — nog worden gevormd door de NAVO, en onze regering (die in ons land de vrijheid moet beschermen om God volgens de normen van zijn Woord te dienen) behoort daarom als bondgenoot een evenredige bijdrage aan de NAVO-defensie te leveren.

Geen avonturenpolitiek

Onze regering dient ervoor te ijveren dat de atoombescherming vanwege het NAVO-bondgenootschap effectief blijft en moet gelijktijdig de instelling van een Europees kernwapen tegengaan. Zulk een "eigen" kernwapen zou een Europees nationalisme in de hand werken, de afstand tot de Verenigde Staten vergroten en kunnen leiden tot een gevaarlijke avonturenpolitiek.

Defensie van Nederland

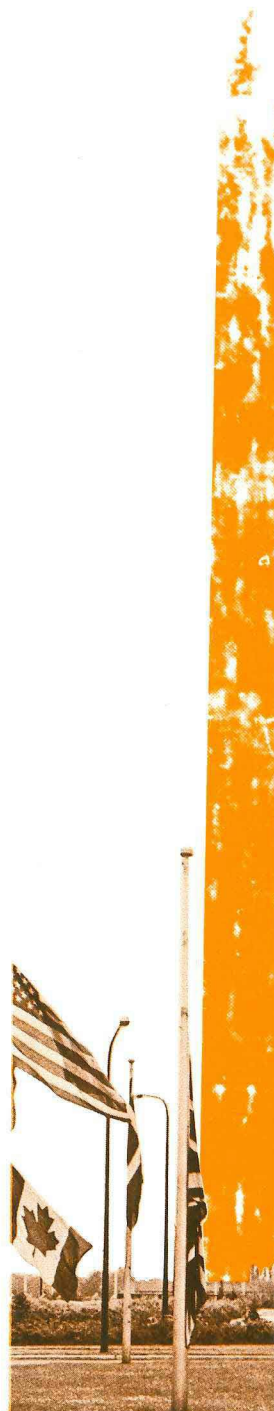
Onder de heersende omstandigheden moet het programma van de Defensienota-1974 als een minimum worden gezien. Op de begrotingen moeten bovendien extra middelen worden uitgetrokken om de gevolgen van de geringe voortgang van de ontwapeningsonderhandelingen in Wenen te kunnen opvangen. Deze kosten mogen niet worden verhaald op andere posten van de defensiebegroting. Onderzocht moet worden of bepaalde leemten (bij de luchtverdediging) kunnen worden opgeheven. Onze regering moet voortvarend blijven streven naar wapenstandardisatie binnen de NAVO. De Nederlandse industrie moet voor een evenredig deel bij de militaire aanschaffingen worden ingeschakeld. Aangezien wij binnen de NAVO een zelfstandige staat

met eigen verplichtingen vormen mag de rationalisatie er niet toe leiden, dat één van onze zelfstandige krijgsmachtsonderdelen vrijwel wordt opgeheven. Evenmin mag een herstructurering ertoe leiden dat het korps der mariniers, dat voor speciale, steeds aanwezige taken is opgeleid, wordt ingedeeld bij een geheel ander krijgsmachtsonderdeel, aangezien dit tot een vermindering van de totale militaire kracht zou leiden.

Eigen karakter van de krijgsmacht

Bij het streven naar vermaatschappelijking van de krijgsmacht mag niet uit het oog worden verloren, dat het militaire apparaat een geheel eigen karakter bezit ten opzichte van de burgermaatschappij. Dit is het gevolg van de noodzaak tot snelle inzetbaarheid en van het gevaar dat aan de uitvoering van militaire taken verbonden kan zijn. Ook staat de krijgsmacht het meest rechtstreeks in dienst van de regering, waardoor zij vaak fungeert als de naamplaat van de overheid. De regering moet dit eigen karakter eerbiedigen door aan de militair eisen te stellen wat betreft gedrag, voorkomen en discipline, die zij aan bij haar in dienst zijnde burgers niet hoeft te stellen. Het dienstbevel mag alleen dan niet worden opgevolgd, als uitvoering de militair rechtstreeks in conflict zou brengen met zijn geestelijke levensovertuiging of met de wet.

Dienstweigering op grond van politieke bezwaren, die niet tevens bezwaren van geestelijke aard zijn, behoren niet door de regering te worden erkend. De regering moet het recht erkennen van de militairen om

zich te houden aan een christelijke levenswijze, ook op de zondag. Zij dient door haar eigen optreden deze levenswijze te bevorderen.

Dienstplichtigen

Omdat een dienstplichtig militair in beginsel dezelfde taak heeft als een vrijwillig dienende, is het mogelijk dat beide soorten militairen tot eenzelfde maatschappelijke organisatie behoren. Voor zover afzonderlijke verenigingen van dienstplichtigen bestaan, dient de overheid daarmee slechts overleg te voeren, wanneer hun doelstelling en optreden geen destructief karakter hebben. Het materiële verschil tussen dienstplichtige militairen en vrijgestelden dient zoveel mogelijk te worden opgeheven. Aan de wens van dienstplichtigen om hun dienstverband met vrijwilligersdienst te verlengen, moet naar vermogen gehoor worden gegeven. Door het verschaffen van faciliteiten bij verdere burgerlijke beroepsvoorbereiding dient te worden bevorderd, dat vrijwilligers na hun militaire periode een passende functie in de burgermaatschappij kunnen ontvangen.

Burgerlijke verdediging

De beveiliging van de burgers tegen de gevolgen van oorlogsgeweld en andere rampen (civiele verdediging), moet niet alleen worden overgelaten aan de plaatselijke overheden en aan de minister van binnenlandse zaken, maar ook op centraal niveau worden bevorderd door de minister van defensie. Een goede burgerlijke beveiliging is tevens een versterking van de gehele defensie van ons land en volk.

Europa

Uitgangspunt van het buitenlands beleid moet zijn de bewaring van de Nederlandse zelfstandigheid en nationale identiteit. Deze zelfstandigheid en eigegeaardheid zijn rijke gaven die God in de loop der historie aan land en volk heeft geschonken. Wij moeten ze gebruiken tot Zijn eer en tot heil van onze naasten.

Economische samenwerking tussen de negen landen van de EG is een goede zaak. Het is gewenst ook andere Europese landen waar de grondwet de burgerlijke vrijheden verzekert daarbij te betrekken. Het verschil in economisch ontwikkelingspeil mag daarbij echter niet uit het oog worden verloren.

Een monetaire unie zou, gezien dit verschil in ontwikkeling, volstrekt verkeerd zijn; ze zou de positie van de zwakke gebieden nog moeilijker maken.

Nederland dient een zelfstandige buitenlandse politiek te blijven voeren; samenwerking met anderen mag niet ten koste gaan van wat het krachtens eigen roeping verplicht is te doen of te zeggen.

Voorkomen moet worden dat de grote staten binnen de EG een overheersende positie gaan innemen.

De kleine lidstaten dienen daartoe hun onderlinge banden te versterken.

De controlebevoegdheden van de nationale parlementen over hetgeen de EG-ministeraad overeenkomt, dienen te worden vergroot. Bij de vaststelling van de werkwijze van het Europese parlement moet worden bevorderd, dat in de eerste plaats de nationale delegaties der parlementsleden afzonderlijk stemmen.

Bevorderd worde dat de staten zich onderwerpen aan een internationaal arbitrageorgaan op het punt van grensoverschrijdende milieuvervuiling.

Het Atlantische verdrag

Het verdient aanbeveling dat de NAVO wordt uitgebreid met Spanje, zodra de fundamentele vrijheden daar op vertrouwenwekkende wijze verzekerd zijn. De beperking van het NAVO-defensiegebied tot de Kreeftskeerkring dient in verband met de maritieme ontplooiing van de Sovjet-Unie te vervallen.

Geestelijke vrijheid

Ons land heeft een naam hoog te houden als toevlucht voor mensen die elders om hun godsdienstige overtuiging worden vervolgd. Een centrale doelstelling van de Nederlandse buitenlandse politiek moet zijn bevordering, waar dit maar mogelijk is, van de vrijheid van godsdienstig belijden en van de daarmee samenhangende geestelijke vrijheden.

Nederland dient openlijke morele en diplomatieke steun te geven aan christenen en andere vervolgd in Midden- en Oost-Europa, ook als dit ten koste gaat van internationale ontspanning. Voorkomen moet worden een medewerking aan economische, technische of culturele betrekkingen, die een versterking tot gevolg heeft van de totalitaire greep van communistische machtshebbers op hun volk.

Nederland dient afwijzend te staan tegenover elk totalitair systeem, of dat nu 'links' of 'rechts' heet, omdat het kenmerk van een totalitair bewind is, dat het heel het leven onderwerpt aan de tirannie van de almachtige staat en el-

ke geestelijke vrijheid wegneemt.

Indien de tendens zich voortzet dat het binnen de V.N. onmogelijk is internationale gerechtigheid te bevorderen, kan uittreding uit de politieke organisatie noodzakelijk worden.

Zuid-Molukkers en Papoea's

Ons land dient elke mogelijkheid die zich voordoet te benutten om het recht van de Republiek der Zuid-Molukken internationaal te bepleiten en te bevorderen. De regering zal ook elke kans moeten aangrijpen om tot bemiddeling in deze zaak te komen. Evenzo behoort het tot haar taak op te komen voor de rechten van de Papoea's. De regering mag het gevaar van een verkoeling van de verhouding met Indonesië hiervoor niet uit de weg gaan.

Waar volken van sterk uiteenlopende culturen, hetzij als gevolg van de koloniale periode, hetzij door andere oorzaken, zonder harmonie in één staatsverband samenleven, dient de vorming van zelfstandige homogene staten te worden bevorderd.

Zuidelijk Afrika

Nederland dient zich te keren tegen isolering van Zuid-Afrika, mede vanwege het belang van de Zuidafrikaanse havens voor de olielijns naar West-Europa. De regering moet de blijvende woonrechten van de Europese Zuidafrikaners aan de zuidpunt van Afrika erkennen en de regering daar steunen in het vinden van oplossingen voor zijn etnische en culturele problemen, naar de norm van Gods Woord. De republiek Transkei dient door de Nederlandse regering als onafhankelijke staat te worden erkend. Nederland behoort geen enkele steun te verlenen aan gewelddadige bevrijdingsbewegingen in zuidelijk Afrika.

Israël

Nederland moet het opnemen voor het bestaansrecht van Israël binnen veilige grenzen. Met strikte inachtneming van het voorgaande kan voor de Palestijnen de vorming van een afzonderlijke staat in het huidige bezette gebied worden bevorderd.

Ontwikkelingssamenwerking

De regering dient oog te hebben voor het niet-neutrale karakter van de hulpverlening en haar dienstbaar te maken aan de ontplooiing van de gehele wereld, in erkenning van de almachtige God. De grote geestelijke en materiële nood in grote delen van de wereld moet de overheid ertoe brengen — ter stimulering en aanvulling van particuliere initiatieven — belangrijke personele, technische en financiële hulp te verlenen. De aller-armste landen komen hiervoor bij voorrang in aanmerking, als mede landen waar de hulpverlening kan aansluiten bij de verkondiging van het Evange-

lie. Daarentegen dienen landen die zich afsluiten voor de prediking van het Evangelie, of die de ontwikkelingsgelden direct of indirect gebruiken voor het bedreigen van de vrijheid en veiligheid van andere landen, geen Nederlandse overheidssteun te ontvangen.

Verhoging van het peil van onze hulp dient gepaard te gaan met matiging van de binnenlandse consumptie, omdat anders inflatie optreedt.

Rechtstreekse projecthulp met kennisoverdracht is in het algemeen te verkiezen boven kapitaaloverdracht van regering aan regering. Inschakeling van particuliere organisaties is hier van belang, aangezien zij vaak beter dan overheden in staat zijn de armsten te bereiken. Eveneens kan hulp aansluiten bij de terugkeer van buitenlandse werknemers naar hun vaderland. Door goede afspraken over grondstoffenprijzen moet worden getracht de economische basis van de arme landen te versterken, zodat zij minder afhankelijk worden van hulp. Dat moet echter niet leiden tot socialisme op wereldschaal.

Ontwikkelingssamenwerking dient primair te worden behartigd door het ministerie van buitenlandse zaken, dat voor bepaalde onderdelen een beroep moet kunnen doen op andere departementen.

Provincies nieuwe stijl: overheidslichamen die alleen de naam gemeen hebben met de diep in ons staatsbestel gewortelde provincies.

Gedecentraliseerd bestuur

In het binnenlands bestuur dienen gemeenten en provincies in overeenstemming met de wijze van ontstaan en ontwikkeling van onze natie een centrale rol te spelen. Een dergelijk gedecentraliseerd bestuur vormt een rem op de groei naar een allesbeheersende overheid en maakt het mogelijk het beleid af te stemmen op de behoeften en wensen van de bevolking in de gemeente of provincie.

Als de gemeenten bij hun autonome plaatselijke beleid de grenzen van de gemeentelijke huishouding in acht nemen en zich niet aan wetsovertreding schuldig maken, moet de centrale of provinciale overheid niet bevoogdend of corrigerend optreden. Dit laatste gebeurde bij voorbeeld toen de zondagswet werd gewijzigd om enkele gemeentebesturen te dwingen het gemeentelijke zwembad op zondag open te stellen.

Wel moet de centrale overheid ingrijpen, als provincies en gemeenten zich begeven buiten het terrein van de eigen bevoegdheidssfeer en daarmee een inbreuk kunnen maken op nationaal beleid.

Als gevolg van de ingrijpende veranderingen, die zich zowel in de maatschappij als in de overheidsactiviteiten hebben voorgedaan is reorganisatie van het binnenlands bestuur noodzakelijk. Deze organisatie dient echter aan te sluiten bij wat in de loop der eeuwen is tot stand gekomen en zijn waarde heeft bewezen, en zal tot doel moeten hebben het lokale bestuur te versterken en de decentralisatie te bevorderen.

De vorming van 20 à 25 provincies nieuwe stijl zou zowel met het een als met het ander in strijd zijn. Het lokale bestuur wordt er door uitgehouden bate van nieuwe overheidslichamen, die alleen de naam gemeen hebben met de diep in ons staatsbestel gewortelde provincies. Beter zou het zijn ernst te maken met de decentralisatie van rijkstaken ten behoeve van met name de provincies. In verscheidene delen van het land zal voorts een versterking van het lokale bestuur kunnen worden verkregen door een gemeentelijke herindeling. Hierbij dient de huidige en toekomstige functie van de betrokken streek de maatstaf te zijn en niet zozeer het aantal inwoners. Gemeenten met een duidelijk eigen geestelijk karakter dienen zo lang mogelijk hun zelfstandigheid te behouden. Aan de gevoelens van de plaatselijke besturen en bevolking dient grote waarde te worden toegekend.

Voorts zal moeten worden onderzocht waar in samenhang met gemeentelijke herindeling aanpassing van de provinciale grenzen nodig is. Tenslotte zal door wetswijziging een betere samenwerking van gemeenten en provincies moeten worden bevorderd. Deze wijze van reorganisatie van het binnenlands bestuur versterkt niet alleen het lokale bestuur, maar maakt ook een geleidelijke aanpassing mogelijk, zodat geen kostbare experimenten behoeven te worden uitgevoerd, waarbij een weg terug niet of nauwelijks meer aanwezig is. Ook zal een dergelijke reorganisatie minder gemakkelijk kunnen leiden tot een algehele besturing van het maatschappelijk leven door de centrale overheid.

Kleinschalig bestuur

Dit laatste moet als een extra plus-punt worden beschouwd, omdat daardoor meer ruimte zal blijven bestaan voor de eigen verantwoordelijkheid van de burger. De kleinschaligheid van de gemeenten heeft o.m. als voordeel de bereidheid van de burgers tot het verrichten van vrijwilligerswerk, b.v. in de brandweer en bij de maatschappelijke dienstverlening. Schaalvergroting doet hieraan vrijwel altijd afbreuk. Met overheveling van dit soort taken naar de provincie dient ook daarom uiterste terughoudendheid te worden betracht.

De kleinschaligheid kan verder worden bevorderd door decentralisatie binnen de gemeenten. Hiervoor komen met name de grote steden en door samenvoeging ontstane nieuwe gemeenten in aanmerking. Als aan deze gedecentraliseerde organen (wijkraden) bevoegdheden van het gemeentebestuur worden overgedragen verdient samenstelling door rechtstreekse verkiezingen als regel aanbeveling. De besluitvorming over de vraag of en hoe tot decentralisatie binnen de gemeente zal worden overgegaan dient, als behorende tot de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur, daaraan te worden overgelaten en niet door hogere overheden te worden voorgeschreven.

Financiële armslag

Versterking van het lokale bestuur is slechts mogelijk bij beschikbaarheid van voldoende financiële middelen voor de gemeenten en vrij-

heid in de wijze van aanwending ervan. Doeluitkeringen dienen dan ook waar mogelijk op te gaan in de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Ook de vervanging van rijkssubsidies aan plaatselijke instellingen door rijksbijdragen aan de gemeenten in de kosten van gemeentelijke subsidies doet meer recht aan de gemeentelijke zelfstandigheid, mits deze zelfstandigheid niet, b.v. door procedurevoorschriften, tot een schijn-vertoning wordt.

Openbaarheid van bestuur

Openbaarheid van bestuur kan de kwaliteit van het bestuur ten goede komen, mits de openbaarheid niet wordt gezien als doel op zichzelf. Het is een middel om de burgers in staat te stellen hun roeping ten opzichte van de overheid beter te vervullen en als waarborg tegen het voeren van ongewenst beleid door de overheid.

Het GPV acht het belang van een algehele grondwetsherziening betrekkelijk, zolang daarin geen begin van nationale overeenstemming wordt geconstateerd over geest en doelstelling van de Nederlandse staat in afhankelijkheid van God. De sociale grondrechten, die in de voorstellen tot grondwetsherziening zijn opgenomen, geven een richting aan voor het overheidsbeleid en leiden op een verkeerd spoor, nu zij niet zijn onderbouwd door een artikel in de grondwet, dat verwijst naar Gods wet als laatste toetssteen voor het beleid. Nu het lidmaatschap van de Tweede Kamer zich heeft ontwikkeld tot méér dan een volle dagtaak, hechten wij des te meer waarde aan heroverweging van wetsontwerpen door een Eerste Kamer, die bestaat uit leden wier normale arbeidsterrein buiten dat van de parlementaire werkzaamheden ligt.

Een zittend kabinet dient alleen ontslag aan te bieden als de basis voor vruchtbare samenwerking met de volksvertegenwoordiging is weggevalen. Periodieke Tweede-Kamerverkiezingen zijn geen dwingende reden voor het optreden van een nieuw kabinet. Over een onheilbare breuk binnen het kabinet dient eerst het oordeel van de Koning en de Staten-Generaal te worden ingewonnen; stellen deze zich achter de meerderheid van het kabinet, dan biedt alleen de minderheid ontslag aan. Het is onjuist de parlementaire vertrouwenskwesitie te gebruiken als drukmiddel om het standpunt van een politieke minderheid in de Staten-Generaal te doen zegevieren.

Bescherming tegen het inflatieonrecht

De regering moet de geldcirculatie in de hand houden en zowel hierdoor, als door controle van het krediet, de geldontwaarding tegengaan. De opheffing van de stagnatie van het economische leven moet bij voorkeur worden bevorderd door maatregelen die niet als eerste gevolg een vergroting van de geldhoeveelheid hebben. Als conjuncturele maatregel komt in de eerste plaats belastingverlaging in aanmerking, en als structurele maatregel een bevordering van een matiging van lonen en andere inkomens en wel op zodanige manier, dat alle maatschappelijke groepen een evenredig aandeel leveren.

De regering moet bevorderen dat het stelsel van pensioenvoorzieningen voor ambtenaren (die min of meer gelijk lopen met het hoofdelijk nationaal inkomen) geleidelijk ook gaat gelden voor alle particuliere gepensioneerden. Daarvoor moet zij voorzien in een beperkte uitgifte van laagrentende indexobligaties.

Belastingen en sociale premies

Verder is het noodzakelijk dat de belastingheffing op zodanige manier wordt herzien, dat geen belasting wordt geheven van inflatoire toenames van guldenbedragen,

die geen reële betekenis bezitten. Daarom moet de inflatiecorrectie niet alleen bij de inkomstenbelasting in acht worden genomen, maar ook bij het optrekken van de belastingvrije voet van de vermogensbelasting.

Belasting moet worden geheven naar draagkracht en is geen middel tot inkomensnivellering. Bij de loon- en inkomstenbelasting dient een stelsel van kinderaftrek te gelden, waarin in het bijzonder rekening wordt gehouden met de kinderrijke gezinnen. Hoewel in de tarieven van de sociale premies terecht een premievrije voet is opgenomen, behoort in deze tarieven geen verdere progressie te worden aangebracht, omdat daardoor het verzekeringskarakter geheel verloren zou gaan. De stijging van de belastingen en sociale premies mag de evenredigheid met de stijging van het nationaal inkomen niet overschrijden.

Postbank

De werkzaamheden van Rijkspostspaarbank en Postcheque- en Girodienst moeten niet worden uitgebreid tot die van een bankbedrijf. In dat geval zou een staatsbankbedrijf ontstaan dat in sterke concurrentie treedt met de particuliere banken. Onderzocht moet worden welke regels kunnen worden vastgelegd om de particuliere banken voldoende concurrerend te doen zijn.

Standaard voor de geldeenheden

De overheid kan bij stijgende importprijzen, schaarste, oorlog, enz. niet het prijspeil beheersen, maar wel de geldcirculatie. Mede daarom moet, na een overgangsperiode, de waarde van de gulden wettelijk worden vastgelegd als een constant aandeel van

het nationaal inkomen, gerekend als een gemiddelde per hoofd van de bevolking. Omdat van een betrouwbare regering wordt verwacht, dat zij ervoor zal zorgen dat het geld een gelijke waarde behoudt, is het noodzakelijk haar en de Nederlandse Bank hiervoor zwaarder verantwoordelijk te stellen. Geldontwaarding en zedelijke ontwaarding werken elkaar in de hand.

Omdat vandaag niemand weet wat de gulden morgen waard zal zijn, wordt er met betrekking tot het geld een mentaliteit van onverantwoordelijkheid gekweekt. Door echter de gulden op den duur op een standaardwaarde vast te houden, wordt het sparen weer zinvol gemaakt voor brede lagen van ons volk.

Program voor nationale inspanning

De regering zal een plan van nationale inspanning moeten opstellen met een inventarisatie van het werk dat moet worden gedaan. Dit zijn in de eerste plaats openbare werken op het gebied van milieubehoud en milieu-opbouw, energie en openbaar railvervoer, en het leggen van verbindingen tussen het Noorden van ons land en Noord-Europa, zodat Groningen en Friesland geen eindstations zijn, maar centra worden. Verder kunnen worden genoemd civiele defensie, voortgaande stadsvernieuwing, restauratie van monumenten, enz. Ook de mogelijkheden van het industrie-eiland in de Noordzee moeten worden onderzocht. Daarnaast moet een schatting worden gemaakt van het extra werk dat hierdoor in de particuliere sector ontstaat.

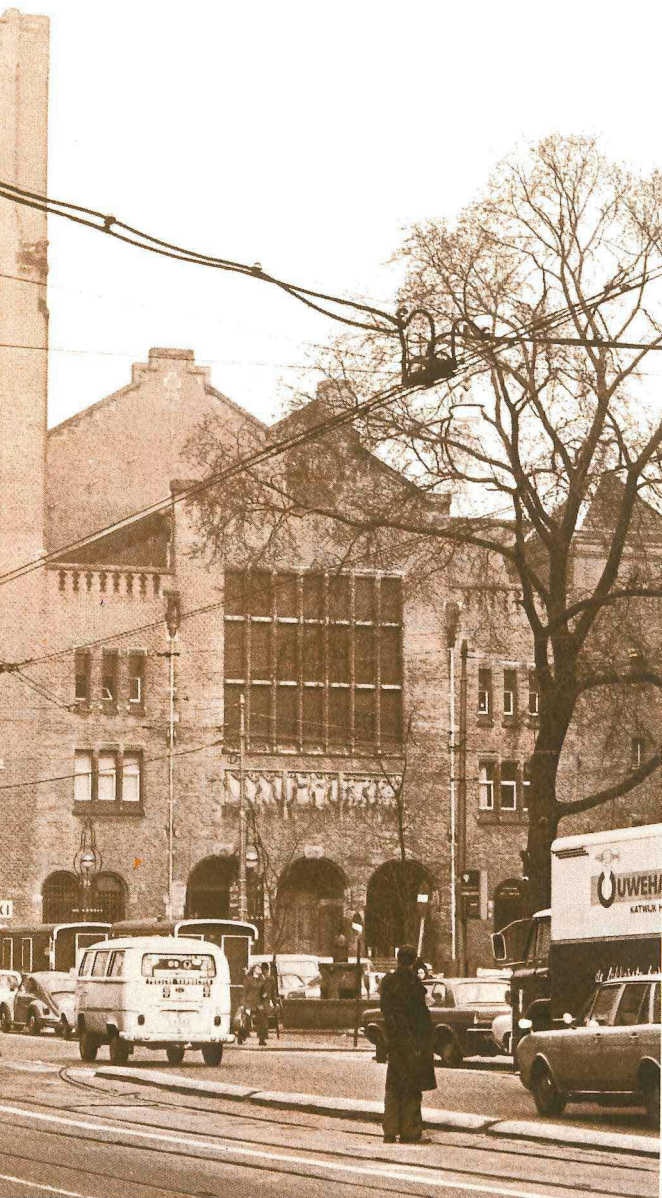
Ons land moet optimaal worden ontwikkeld, waardoor tevens voor een belangrijk deel van de ca. 275.000 thans beschikbare en tot 1981 beschikbaar komende arbeidskrachten werk kan worden gevonden.

Omdat het in de eerste plaats de bedoeling is, dat deze werken met de beschikbare arbeidskrachten en middelen worden uitgevoerd, kan desnoods soberheid bij de investeringen worden betracht, waardoor de kosten van eventuele arbeidsbesparende machines kunnen worden beperkt.

Om voldoende ruimte te krijgen voor de financiering van dit program van nationale inspanning moet de overheid een plan opstellen voor bezuiniging op haar niet-essentiële uitgaven, dat aanzienlijk verder gaat dan de zgn. 1%-operatie van het tegenwoordige kabinet.

Energievoorziening in de toekomst

Noodzakelijk is voorts uitvoering van de plannen, die nodig zijn voor de energievoorziening op middellange en lange termijn. Spoedig moet worden begonnen met de bouw van de in uitzicht gestelde drie kerncentrales van 1000 MW. De regering moet zich verzekeren van een blijvend contract met een opwerkfabriek (bij voorkeur in samenwerking met België en andere kleine landen). Voor het bewaren van het actieve afval moet een permanente bewakingsdienst (tegen sabotage) worden ingesteld. De regering moet goede voorlichting geven om ons volk vertrouwd te maken met de eigenschappen van de radioactiviteit. De deelneming aan een project voor een snelle kweekreactor wordt voortgezet, op voorwaarde dat voldoende zeggenschap van ons land bij het project verzekerd is, terwijl de maxima van de door Nederland te betalen bijdragen over een reeks van

jaren vooraf kunnen worden vastgesteld. De kernfusie wordt verder onderzocht met het oog op de toekomstige energievoorziening. Hierbij is samenwerking in EG-verband, in het bijzonder met het Verenigd Koninkrijk, dat de meeste ervaring op dit gebied heeft, noodzakelijk. Ook het onderzoek naar het zuiveren van steenkoolrookgassen ende conversie van steenkolen, het verwerven van rechten op steenkolenimporten gedurende een lange periode en het onderzoek naar de toepassing van zonne-energie, moeten voortvarend worden aangepakt.

De aardgas-opbrengst

Er is reden tot ernstige verontrusting over het feit dat de regering haar baten uit onze nationale gasbronnen in de algemene middelen aanwendt om er de lopende uitgaven mee te dekken. Het GPV ziet deze bodemschat als een bijzondere gunst van God, die ons land, in een kritieke fase van zijn economische bestaan tijdens de energiecrisis, minder kwetsbaar maakte dan vele andere landen. Daarmee is tevens een grote verantwoordelijkheid op de schouders van de regering gelegd om deze schat zó te beheren, dat enerzijds de bevolking zolang mogelijk van de baten in de toekomst profijt heeft, en anderzijds voor de toekomst mogelijkheden ontwikkeld worden die een redelijke energievoorziening waarborgen als de gasvelden zijn uitgeput. De totale aardgasopbrengsten bedroegen blijkens de stukken bij de miljoenennota 1977 in het afgelopen jaar reeds f 4¼ miljard, terwijl daarnaast de export van ons gas nog eens f 3 miljard ten gunste van onze betalingsbalans betekende.

De overheid heeft de plicht deze baten in de eerste plaats aan te wenden voor de ontwikkeling van vervangende energiebronnen (b.v. gas uit steenkool, veilige kernenergie), terwijl het winnen van gas in een deel van het land met een relatief sterk stagnerende economische ontwikkeling een extra argument vormt voor het treffen van stimulerende maatregelen voor dit gebied.

Economie en overheid

Onze regering, die voor de voortgang van het openbare leven in ons land verantwoordelijk is, moet geen beleid voeren dat is gericht op een centrale planning van ons hele economische leven. Want het economische leven is slechts ten dele een openbare zaak. Voorkeur moet worden gegeven aan investeringsaftrek boven investeringspremie-regelingen, hetgeen investeringsfaciliteiten in bijzondere gevallen niet uitsluit. Als regel moeten fusies en machtsconcentraties van bedrijven worden tegengegaan. Kartelvorming moet bestreden worden door meer strikte toepassing van de wetgeving voor economische mededinging. De regering moet ervoor waken, dat onze export geen nadeel ondervindt van verschillen tussen de exportfaciliteiten in ons land en elders. Een overheid die haar taak verstaat zal voor het openbare element in de economische ontwikkeling van ons land de publieke belangstelling trekken en bij belangrijke stadia van het werk God in passende, bijbelse bewoordingen openlijk alle dank en eer bewijzen.

Ook de functie van het midden- en kleinbedrijf, een dienende functie, dient geplaatst te worden in het kader van de opdracht aan iedere mens om te werken tot eer van de Schepper, van Wie alle leven en welvaart afhankelijk is. Voor haar deel moet de overheid ook voor deze tak van het economische leven de mogelijkheden scheppen om aan de gestelde opdracht te kunnen voldoen.

Onvoldoende organisatiegraad in het midden- en kleinbedrijf, alsook de gevarieerdheid in de structuren van deze groepering, zijn mede de oorzaak van het feit dat de wensen en noden van deze bevolkingsgroep onvoldoende doordringen tot de overheid.

Dit mag echter geen reden zijn om te weinig aandacht, te schenken aan de middenstand. Deze hardwerkende groep vormt een belangrijk bindend element in de Nederlandse samenleving en is in economisch opzicht onmisbaar.

De overheid dient op korte termijn tezamen met de georganiseerde middenstanders na te gaan, welke maatregelen gewenst zijn om de goede kleine bedrijven te beschermen tegen de druk van de grootbedrijven.

Minimumeisen t.a.v. de persoonlijke dienstverlening dienen te worden ontworpen. Tevens dient nagegaan te worden of het stellen van minimumeisen aan de vakbekwaamheid en de geschooldheid van het bedienend personeel aanvaardbaar en in de praktijk uitvoerbaar is, uiteraard in samenhang met omzetkengetallen.

De mogelijkheden tot kredietverlening voor midden- en kleinbedrijf, die eerder van de geldontwaarding hebben te lijden dan de grootbedrijven, moeten worden verbeterd. Voor de uitvoering van werkzaamheden — met de daaraan verbonden kosten — verricht ter wille van de belastingheffing voor het Rijk moet een meer rechtvaardige oplossing worden gevonden.

De landbouw, — waaronder we ook verstaan akkerbouw, tuinbouw, bloementeelt, veehouderij, agrarische industrie, enz. — is onmisbaar voor ons nationale bestaan en van grote betekenis voor onze nationale economie.

Evenals iedere andere maatschappelijke activiteit, is ook de landbouw gebonden aan Gods opdracht. In dat kader moet gestreefd worden naar verantwoorde, optimale bedrijfsvoering.

De landbouw levert een belangrijke bijdrage aan onze voedselvoorziening. Hij is onderdeel van onze totale economie en niet los te zien van andere bedrijfsmatige activiteiten.

Een nationaal accent

Ondanks het Europese karakter van het landbouwbeleid moet de nationale landbouw tevens worden gestuurd door een nationaal beleid, zodat de landbouw niet volledig wordt overgeleverd aan de wensen van internationale organen, maar in een rechtvaardige concurrentiepositie wordt geplaatst.

Landbouw en natuurbeheer

In gebieden die voor de landbouw zijn bestemd moeten maatregelen worden getroffen die volledige en moderne bedrijfsvoering mogelijk maken. In streken van overgang naar natuurgebieden dient een wettelijk vastgelegd overleg harmonieuze samenwerking te bevorderen in het belang van heel de bevolking van Nederland. Overheersing in het overleg door pressiegroepen wijzen wij af.

Waar de boer met zijn bedrijf een plaats en taak krijgt toegewezen binnen een landschapspark, moet hem een vergoeding worden toegekend die overeenkomt met de kostenverhogende werking van de maatregelen en voorschriften, die hem worden opgelegd.

Voorlichting en beleid

Het rijksvoorlichtingsapparaat zal moeten worden uitgebreid en zich vooral moeten richten op praktische voorlichting. De mogelijkheden voor goed geleide, kleine en middelgrote bedrijven, als kern van onze nationale landbouw, moeten bijzondere aandacht ontvangen, terwijl het stimuleren van mammoetbedrijven moet worden tegengegaan. De ruilve.kavelings- en landinrichtingswetgeving dient met spoed te worden afgerond, waarbij er duidelijkheid moet komen ten aanzien van landschapsparken, beheerovereenkomsten en inspraakprocedures.

Aan alle agrarische bedrijfs-genoten dienen gelijke rechten te worden verleend, ongeacht hun organisatiekeuze. De kwaliteit van landbouwproducten dient nauwlettend te worden gecontroleerd. De mogelijke gevolgen van residuen van bestrijdingsmiddelen moeten uitputtend worden onderzocht.

Werkgelegenheid en sociale verbondenheid

Werkloosheidsbestrijding

(Zie ook blz. 17).

Onderzocht moet worden of het financiële perspectief van de individuele werknemer op langere termijn wat meer zekerheid kan opleveren en of gelijktijdig de jeugdwerkloosheid kan worden tegengegaan door voorwaarden te scheppen, waardoor de werknemers tot b.v. hun 50e jaar in aanmerking komen voor periodieke verhogingen van hun lonen. Naarmate zij ouder worden ontvangen zij dus meer. Hierbij moeten de werkgevers zich onderling verzekeren, zodat indienstneming van ouder personeel geen enkele belemmering ondervindt.

Er moet worden gestreefd naar een versterking van onze exportpositie bij zo gering mogelijke aantasting van het binnenlandse bestedingsniveau. Vermeerdering van het aantal arbeidsplaatsen moet worden bevorderd door vakgericht onderwijs, door bijeenomscholing en door nationale matiging van lonen en inkomens. Economisch-technologisch onderzoek en prijscontrole moeten hierbij de produktie met betere kwaliteit en lagere prijzen bevorderen.

De regering moet de legaal aanwezige buitenlandse arbeiders, o.a. door het treffen van maatregelen die tot betere huisvesting zullen leiden, een zo goed mogelijke verblijftijd hier te lande helpen verschaffen. Maar zij moet tegengaan dat er nieuwe buitenlandse arbeiders worden geworven. Daarom moet zij een verbetering van de beloning van zwaar en vuil werk bevorderen, terwijl het begrip passende arbeid ruimer moet worden opgevat.

In gevallen waarin tot werktijdvermindering wordt overgegaan moet de voorkeur worden gegeven aan methodes, waarbij het opnieuw beginnen met tijdelijk weggevalen arbeid gemakkelijk blijft. Daarom moet de overheid loonsubsidie blijven verschaffen in gevallen van tijdelijke werktijdverkorting. Zij moet het nietsdoen tegengaan door te bevorderen, dat geheel of gedeeltelijk werklozen in hun vrijgekomen tijd volwassenen-onderwijs van voldoende hoog peil zullen volgen. Evenals bij alle onderwijs moet daarbij uitgangspunt zijn, dat rekening wordt gehouden met de verschillen in levensbeschouwing van de cursisten.

Inkomensverschillen

De regering is gerechtigd een minimuminkomen voor loontrekkenden vast te stellen en ter bescherming van b.v. de muntwaarde of de exportpositie in loon- en prijsvorming in te grijpen. Zij heeft echter als openbaar gezag geen bevoegdheid om in loononderhandelingen en inkomensvorming met zuiver particulier karakter in te grijpen. Als er afgunst is tussen de verschillende inkomensgroepen, mag de overheid zich nooit op het standpunt plaatsen van de een of andere groep. Zij moet dan wijzen op de nationale taken die wij hebben en op de historische verbondenheid van ons volk, om zo het klimaat rijp te maken voor een vrijwillige verkleining van inkomensverschillen, die zodanig is dat zij de sociale verbondenheid van allen in de samenleving kan versterken. Uitgangspunt hierbij is, dat de inkomens behoren te zijn gegrond zowel op de waarde van het gepresteerde als op de behoefte. De voorstellen tot verplichte vermogensaanwasdeling moeten

worden omgebogen tot een stelsel van geblokkeerde winstdeling, waarbij het verband tussen de hoogte van de winstdeling en de resultaten van het bedrijf waar de werknemer werkzaam is, behouden blijft.

Verhoudingen binnen de onderneming

Gekozen ondernemingsraadsliden bezitten het zedelijke recht ertegen te waken dat de ondernemingsdirecties geen bevoegdheden overschrijden door schade toe te brengen aan het geestelijke of particuliere leven van de werknemers. Zij kunnen terwille van een christelijke levenswijze misschien wel eens verplicht zijn te zeggen dat het niet juist is, meer naar de directies te luisteren dan naar God, maar het is verkeerd als de regering in het particuliere bedrijfsleven bevoegdheden van een ondernemingsleiding tegen haar wil overdraagt aan een ondernemingsraad. Als er op vrijwillige basis verschuiving van bevoegdheden plaatsvindt tussen een ondernemingsleiding en ondernemingsraden, moet de overheid bevorderen dat de rechtmatige belangen van de aandeelhouders gewaarborgd blijven. Ook moet de overheid bevorderen dat de ondernemingsraden een werkelijke vertegenwoordiging zijn van de medewerkers in de onderneming, en niet alleen van het deel dat bij de bepaalde organisaties is aangesloten. Onderzocht moet worden hoe de veiligheidsvoorschriften kunnen worden verscherpt, om vergiftiging van personeel en omgeving van een bedrijf praktisch geheel uit te sluiten.

De overheid moet door goede voorlichting aan het personeel in haar eigen diensten en bedrijven laten zien, dat de persoonlijke arbeidsbijdrage van ieder zo goed mogelijk wordt gericht op de ontwikkeling en beveiliging van het land, om daardoor lof te geven aan God Almachtig. Dit moet het uitgangspunt zijn bij alle werkoverleg, werkstructurering en inspraak door middel van een ondernemingsraad. De overheid moet het voorbeeld geven, waardoor de sociale verbondenheid van ons gehele volk bij de vervulling van onze gemeenschappelijke roeping duidelijker naar voren wordt gebracht.

Werkstaking

Het wetsontwerp tot legalisering van werkstakingen door ambtenaren, dat door de Tweede Kamer is aangenomen, maar niet door de Eerste, behoort te worden ingetrokken. Organisaties van werknemers behoren geen wettelijk beschreven recht van staking te bezitten. Politieke werkstakingen moeten als onwettige acties tegen het wettige regeringsgezag, scherp worden veroordeeld en tegengegaan.

De regering moet de vrijheid van maatschappelijke organisaties metterdaad handhaven en daarom maatschappelijke monopolievorming niet in de hand werken. Zij moet bevorderen dat kleinere maatschappelijke organisaties aan het landelijk en verder overleg zoveel mogelijk kunnen deelnemen.

Sociale verzekeringen

Wegens de onrustbarende stijging van de premiebedragen voor de verplichte sociale verzekeringen moet de parlementaire controle op de heffing van verplichte premies worden uitgebreid. Voorkomen moet worden dat, door wisselende ambtelijke ramingen, de voorspelde in te vorderen premiebedragen honderden miljoenen gulden in een jaar kunnen verschillen. Het deel van de verplichte verzekeringen dat voorziet in uitkeringen, die meer omvatten dan leniging van sociale nood, dient omgezet te worden in vrijwillige verzekeringen (eventueel met compensatie in de rechtstreekse inkomenssfeer). Hiervoor komen met name die voorzieningen in aanmerking, die betrekking hebben op min of meer normale risico's. De invoering van een eigen risico bij daarvoor in aanmerking komende verplichte verzekeringen is gewenst. Als de muntinflatie is beëindigd, of als indexleningen op beperkte schaal zijn ingevoerd, kan een verdere uitbreiding van het stelsel van volksverzekeringen worden voorkomen en kunnen in plaats daarvan regelingen worden getroffen, die meer gericht zijn op hen die economisch het zwakste staan.

Particulier en openbaar onderwijs

Vanwege de unieke verantwoordelijkheid, die ouders hebben voor de opvoeding en het onderwijs van hun kinderen, dient de wetgeving uit te gaan van de regel dat het onderwijs wordt gegeven aan van de ouders uitgaande scholen en dat de vrijheid om dit onderwijs te doen geven zowel tot uitdrukking komt ten aanzien van de stichting en instandhouding van scholen als ten aanzien van de inrichting van het onderwijs. De verantwoordelijkheid van de overheid voor het particulier onderwijs verschilt principieel van die voor het openbaar onderwijs. Eisen van deugdelijkheid, aan het particulier onderwijs te stellen, dienen dan ook geen afspiegeling te zijn van de eisen die aan het openbaar onderwijs worden gesteld, maar voorwaarden waaraan de door het bestuur bepaalde inrichting van de school, met het oog op de kwaliteit van het onderwijs, wordt getoetst. Bepalingen omtrent de samenstelling van de schoolbesturen behoren in ieder geval niet tot de eisen van deugdelijkheid.

Ook het onderwijs aan openbare scholen kan niet waardevrij zijn, maar moet beantwoorden aan de hoge roeping van de overheid in dienst van God. Ten aanzien van het streven de ouders meer te betrekken bij het onderwijs aan openbare scholen dient bedacht te worden, dat het openbare karakter van deze scholen altijd een fundamentele belemmering vormt om hiertoe te komen.

De overheid dient geen medewerking te verlenen aan de totstandkoming van zgn. samenwerkingsscholen, die niet alleen leiden tot identiteitsverlies, maar ook tot verwarring van verantwoordelijkheden. Schoolbegeleidingsdiensten kunnen de kwaliteit van het onderwijs ten goede komen, mits de dienstverlening aansluit bij de grondslag en doelstelling van het onderwijs aan de betrokken scholen. De scholen dienen dan ook op basis van de financiële gelijkstelling vrij te kunnen kiezen door welke dienst zij zich willen laten begeleiden en welke begeleiding zij willen ontvangen. Bij de eisen die aan een SBD worden gesteld dient rekening te worden gehouden met de belangen en rechten van minderheidsgroeperingen met een eigen geestelijk karakter.

Onderwijsvernieuwing

Ook nu nog is de eerste doelstelling van het onderwijs het verschaffen van kennis, inzicht en vaardigheid, om de leerling in staat te stellen zijn taak in de samenleving — die God hem gegeven heeft — te verrichten.

Zaken als mondigheid en maatschappelijke weerbaarheid mogen dan ook op zichzelf geen doelstelling zijn. In rekening moet worden gebracht, dat de begaafdheden en vaardigheden van de verschillende leerlingen evenzeer verscheiden zijn als hun toekomstige taken. Een middenschool die geheel in de plaats zou komen van de scholen van het v.w.o.- en h.a.v.o.-type, zou hieraan onvoldoende recht doen.

Voor verbetering van het onderwijs moet algemene regel zijn, dat het peil van kunde en inzicht bij onderwijs vragende groepen met een achterstand wordt omhoog gebracht, zonder dat als gevolg van een proces van nivellering dit peil bij andere groepen wordt gedrukt.

Het onderwijs moet degelijke kennis van onze moedertaal en van de Nederlandse geschiedenis bijbrengen, terwijl eerbied moet worden aangekweekt voor onze nationale symbolen. Het behoort niet tot de taak van het onderwijs de plaats van de ouders in te nemen door het doen geven van specifieke seksuele voorlichting.

Mede met het oog op de kostenbeheersing dienen noodzakelijke vernieuwingen in het onderwijs geleidelijk te worden doorgevoerd. Prioriteit moet worden verleend aan verbeteringen binnen de scholen — zoals verlaging van de leerlingenschaal, taakverlichting van de schoolhoofden en nascholing — boven een verdere uitbouw van de verzorgingsstructuur ten behoeve van het onderwijs in het algemeen.

Kleuter-, basis- en voortgezet onderwijs

Het is een goede zaak, dat de overgang van kleuter- naar basisonderwijs soepeler wordt gemaakt. De manier waarop deze overgang plaats vindt behoort evenwel tot de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Een uitbreiding van de leerplicht tot de kleuterleeftijd wordt als onnodig en in strijd met de verantwoordelijkheid van de ouders voor hun jonge kind afgewezen. Evenmin dient er leerplicht te zijn voor 17- en 18-jarigen. In plaats hiervan dient de overgang van dagonderwijs naar beroepsonder-

wijs te worden bevorderd door een wettelijk geregeld leerrecht.

De consequenties van de voor de komende jaren te verwachten verdere daling van de aantallen leerlingen van het kleuter- en basisonderwijs behoren niet te worden afgewenteld op particuliere scholen, zoals het geval zou zijn bij invoering van een planprocedure voor het basisonderwijs. Eerder moet worden gedacht aan samenvoeging van op niet te grote afstand van elkaar gelegen scholen van dezelfde richting.

Overigens dient te worden gewaakt tegen het ontstaan van zo grote scholen, dat het persoonlijke contact tussen de schoolleiding en de leerlingen verloren gaat. Voor kleine door de ouders gedragen scholen met een eigen signatuur behoort in ons onderwijsbestel een plaats verzekerd te blijven.

Een eventuele invoering van een nieuw onderwijsbestel zal zowel onderwijskundig als financieel een drastische ingreep betekenen, waarbij de belangen van de scholen en de toekomst van de leerlingen gedurende een reeks van jaren op het spel kunnen staan. Alvorens de invoering van een dergelijk bestel te overwegen, zal dan ook moeten worden aangetoond dat het huidige stelsel wijzigingen behoeft en dat aan deze behoefte door partiële wijzigingen niet op redelijke wijze kan worden tegemoet gekomen. Een beslissing over een nieuw bestel kan pas worden genomen, als de onderwijskundige en financiële consequenties goed zijn geanalyseerd.

Doorstroming naar het wetenschappelijk onderwijs

Bij het hoger onderwijs (hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs) moet de regering enerzijds rekening houden met de belangrijke aanknopingspunten die er tussen het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs in veel gevallen bestaan, maar aan de andere kant zich niet laten leiden door een gelijkheidsmythologie. De mensen hebben een gelijke roeping gekregen om samen Gods schepping tot ontplooiing te brengen, maar ze moeten daarbij niet allemaal hetzelfde werk doen, doch in veel noodzakelijke gevallen ongelijk werk. Belangstelling en aanleg verschillen van persoon tot persoon en daarom mag de ontwikkeling van het hoger onderwijs niet zo zijn, alsof hbo en w.o. min of meer 'één pot nat' vormen.

Waar er aanknopingspunten zijn in de opleiding aan hbo-instellingen enerzijds en universiteiten anderzijds, moet de regering bevorderen dat afgestudeerden of bijna afgestudeerden van de hbo-instellingen, die daarvoor in aanmerking komen, in een programmatijd van max. 3 jaar aan een universiteit verder kunnen studeren en het doctorale examen behalen. Er moet dus een structuur van opeenvolging komen tussen het niet-universitaire en het universitaire hoger onderwijs, zoals die ook in veel andere landen in de Atlantische wereld in de loop der tijden is ontstaan.

De regering moet de grote toeloop naar de universiteiten ombuigen, door aan bezitters van een einddiploma voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (die een jaar langer op school hebben moeten zitten dan de bezitters van een havo-diploma) volop mogelijkheden te bieden het hbo te volgen en het daarbij behorende einddiploma een jaar eerder te behalen dan de havo-afgestudeerden. De omvang van het studentenbestand van de eerste jaren universitaire studie zal drastisch kunnen worden ingekrompen, als het regel wordt dat de studie na v.w.o. en havo begint bij het hbo. Mede met het oog op de financiële consequenties moeten de studieprogramma's zo worden ingericht, dat de opleiding via het hbo tot het doctorale niveau ten hoogste één studiejaar langer duurt dan de opleiding uitsluitend aan een universiteit. Zij die een universitaire opleiding begeren, moeten tijdens de hbo-fase worden geselecteerd, terwijl de universiteit voor de student zonder hbo-opleiding slechts na een toelatingsexamen wordt opengesteld. Hierdoor zal het aantal mensen dat ieder jaar aan de universiteit afstudeert kunnen dalen, terwijl een belangrijk deel van de functies, die nu nog door doctorendi worden vervuld, door hbo-afgestudeerden kunnen worden uitgeoefend.

Vrijheid voor het hoger beroepsonderwijs

De regering moet een zodanige opbouw van het hbo bevorderen, dat ieder die een hogere opleiding wil volgen kan worden toegelaten.

De overheid mag een schaalvergroting van hbo-instellingen niet als voorwaarde stellen voor verbeteringen van haar voorzieningen of van de wettelijke status van deze instellingen. Bovendien moet de overheid het particuliere karakter van veel instituten voor hbo (die ook vaak christelijke scholen zijn) strikt ontzien. Zij mag ook geen bepaalde bestuursstructuur voorschrijven als voorwaarde voor subsidie. Ook z.g. liëring van een hbo-instelling met een universiteit, c.q. de vorming van levensbeschouwelijke "samenwerkings-scholen" voor hoger onderwijs moet worden vermeden, resp. niet bevorderd door de overheid. De regering moet geen zgn. algemene opleiding bij het hoger onderwijs instellen, maar bevorderen dat de algemene opleiding bij het hoger onderwijs een deel is van de specialistische opleiding.

Hoger onderwijs en maatschappij

De numerus fixus met loting wordt zo snel mogelijk afgeschaft. Wel moet worden erkend dat de kosten, die de overheid op zich neemt voor de studiefinanciering en voor het betrekkelijk laag houden van het officiële collegegeld, samenhangen met de openbare betekenis van een voldoende aantal universitair-afgestudeerden voor de maatschappij.

Als het aantal kandidaat-studenten de verwachtingen omtrent het door de maatschappij gevraagde aantal universitair opgeleiden sterk overtreft, wordt de studie voor de studenten met de laagste, maar toch nog positieve,

selectieresultaten vooral een kostbare persoonlijke welzijnsvoorziening. In zulke gevallen moet de regering het recht hebben hun studie niet te financieren en een kosten-dekkende toeslag op het collegegeld te heffen.

Het wetenschappelijk niveau bewaken

Aanvragen voor een vijfjarige (dus niet vierjarige) doctorale opleiding, die niet duidelijk op ondeugdelijke gronden zijn ingediend, moeten worden goedgekeurd. Bij de vaststelling van de middellange termijnprogramma's voor het hoger onderwijs ('planning') moet van het begin af rekening worden gehouden met de verdeling van het onderwijs over instellingen met verschillende wereldbeschouwing. Bij de verdere ontwikkeling van de universitaire bestuurs-hervorming ('WUB') mag de democratisering de doelmatigheid niet in de weg staan. Ook mag voor het bijzonder wetenschappelijk onderwijs de aanvaarding van een bepaalde bestuursstructuur geen subsidievoorwaarde zijn.

De wetenschapsbeoefening als geheel moet een nationale aangelegenheid zijn en geen partijpolitieke, die wisselt van kabinet tot kabinet. Bij de aanwijzing van probleemvelden voor het door de overheid bekostigde buitenuniversitaire onderzoek zijn goed overleg met de wetenschappelijke instellingen en een zo onpartijdig en objectief mogelijke coördinatie door de regering noodzakelijk. Ons land moet zijn goede naam als land van serieuze wetenschapsbeoefening niet verliezen en met personele en financiële bijdragen deelnemen aan internationaal wetenschappelijk werk dat zulks waard is. Het universitaire wetenschappelijke personeel moet in elk geval de helft van de arbeidstijd aan onderzoek besteden.

Welzijn is niet waardeverrij

Het welzijn van de mens wordt door velen gezien als de uiteindelijke doelstelling van het overheidsbeleid. Welzijn is dan identiek aan zich welbevinden. Bedacht dient te worden, dat alle handelen van mensen en overheden moet beantwoorden aan de normen die God stelt in Zijn Woord. Een echt welzijnsbeleid is dan ook niet in de eerste plaats een beleid, dat particuliere of collectieve behoeften van de mens bevredigt, maar een beleid dat ertoe bijdraagt dat alle burgers beter kunnen beantwoorden aan die normen. In het houden van die normen ligt immers rijke beloning. Vanwege deze normatieve betekenis van het begrip welzijn kunnen wij veel vormen, die als welzijnswerk worden gepresenteerd, niet als zodanig erkennen.

Daarnaast moet in rekening worden gebracht, dat de eerste verantwoordelijkheid voor het welzijn ligt bij de burgers zelf. Deze verantwoordelijkheid kunnen zij niet afstaan of overdoen aan de overheid. Vanwege die verantwoordelijkheid zijn juist in deze sector in de loop der jaren b.v. tal van instellingen ontstaan, die in hun werk willen uitgaan van de bijbel. Vervanging van instellingen met dit uitgangspunt door zgn. algemene instellingen leidt tot een vermindering van de kwaliteit van het welzijnswerk en dient door de overheid dan ook niet te worden nagestreefd.

Veeleer zou zij de grote betekenis moeten erkennen van de christelijke grondslag voor allerlei vormen van welzijnswerk, en de totstandkomingen

instandhouding van dergelijke instellingen moeten stimuleren. Ook zgn. gevulde algemene instellingen kunnen de kwaliteitsvermindering niet ongedaan maken, omdat dergelijke instellingen uitgaan van de veronderstelling, dat alle levensovertuigingen het welzijn van de mens gelijk kunnen dienen.

Wel of geen subsidie?

Subsidiëring kan een middel zijn om noodzakelijke voorzieningen van de grond te krijgen of in stand te houden. Zij zal echter steeds een aanvullend karakter moeten dragen en zoveel mogelijk moeten geschieden op basis van tevoren geformuleerde objectieve criteria. Vanwege de mede-verantwoordelijkheid, die de overheid door haar subsidiëring voor de betreffende activiteiten aanvaardt, moet zij erop toezien, dat de middelen niet worden aangewend in strijd met de roeping van de samenleving. Zo behoren instellingen die zich schuldig maken aan het onttrekken van minderjarigen aan het ouderlijk gezag, of aan het kraken van panden, of die het druggebruik tolereren, om deze reden niet voor subsidiëring in aanmerking te komen.

De overheid moet niet trachten door het verbinden van voorwaarden aan een subsidieverlening de zgn. democratisering van gesubsidieerde instellingen af te dwingen. Het inslaan van deze weg zou de eigen verantwoordelijkheid van de instellingen - die goede argumenten kunnen hebben voor een bepaalde regeling van de interne verhoudingen - vervangen door een overheidsverantwoordelijkheid en zo tekort doen aan de betekenis van het particulier initiatief.

Nu de noodzaak tot het stellen van prioriteiten steeds duidelijker aanwezig is, dient voorrang te worden gegeven aan die voorzieningen, waarvoor de overheid in belangrijke mate verantwoordelijkheid draagt. Ten aanzien van andere gesubsidieerde activiteiten dient de vraag onder ogen te worden gezien, welke belemmeringen er eventueel zouden bestaan als de bekostiging van deze activiteiten geheel of gedeeltelijk zou worden gestaakt. Hieraan dient bijzondere aandacht te worden besteed bij de voorbereiding en vaststelling van nationale, provinciale en gemeentelijke plannen voor welzijnsvoorzieningen.

Het jeugdwerk ligt in het verlengde van de taak van de ouders in opvoeding van en onderwijs aan hun kinderen. Eventuele subsidiëring van dit werk zal dan ook deze taakuitoefening ten goede moeten komen.

Voor financiële steun aan vormen van sport en recreatie bestaat aanleiding, als deze de mens in staat stellen zijn taak beter te verrichten.

Subsidiëring van beroepssport ligt niet op de weg van de overheid. Zij zal alle beschikbare middelen moeten aanwenden ter verplaatsing van de zondagssport naar b.v. de zaterdag.

Bejaardenzorg

De zorg voor de bejaarden is een eretaak voor de jongeren. De overheid dient voor de uitoefening van deze taak ruimte te bieden, b.v. door het verlenen van belastingfacili-

teiten aan diegenen, die materiële steun verlenen aan bejaarden die anders een beroep op bijstand van de overheid zouden kunnen doen. Naar de leefsituatie van de bejaarden dient meer wetenschappelijk verantwoord onderzoek te worden ingesteld om tot zo doelgericht mogelijke maatregelen ten behoeve van deze groeiende bevolkingscategorie te komen. Met het oog op de voorzieningen in de materiële sfeer is met name een budgetonderzoek van belang. De huisvestingsmogelijkheden en de voorzieningen in de extramurale sfeer moeten erop gericht zijn dat de bejaarde zo lang mogelijk zelfstandig kan blijven functioneren. De huidige situatie, waarin vrijwel alle bejaarden die in een bejaardentehuis wonen aangevoelen zijn op uitkeringen ingevolge de Algemene Bijstandswet, dient spoedig te worden beëindigd. Onderzocht dient te worden of het mogelijk is via een verzekeringsstelsel deze kosten te dekken. Aangezien een vaste en uniforme leeftijdsgrens voor pensionering een abrupte ingreep betekent in het leven van mensen met geheel verschillende leef- en werk-omstandigheden, dient meer aandacht te worden besteed aan de voorbereiding op pensionering en aan verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd in functies, waarvan in de praktijk blijkt dat velen reeds voortijdig met (invaliditeits) pensioen gaan.

Gehandicapten

Er dient naar te worden gestreefd de gehandicapten waar mogelijk een normale plaats in onze samenleving te laten innemen. Voor de lichamelijk gehandicapten denken wij hierbij o.m. aan aangepaste woningen en aan maatregelen ter vergemakkelijking van de toegang tot openbare en bijzondere gebouwen. Vanwege de specifieke band tussen een geestelijk gehandicapte en zijn ouders dient de mogelijkheid te worden geopend om de wettelijke minderjarigheid van deze personen te verlengen.

Samenlevingsopbouw

Als belangrijke functie van de samenlevingsopbouw wordt veelal gezien het bewerkstelligen van bewustwording van burgers. Dit werk ligt op het terrein van particuliere organisaties. De overheid dient er tegen te waken, dat zij de aanstelling bekostigt van functionarissen, die zich in naam van 'de gemeenschap' tot taak stellen de leden van de gemeenschap van wat zij zien als hun positie bewust te maken. Wanneer de bevolking van een bepaalde wijk de behoefte kenbaar maakt aan deskundige hulp, met het oog op de specifieke problemen van de wijk (b.v. bij stadsreconstructie), kan er aanleiding zijn deze hulp mede op kosten van de overheid aan te trekken.

Cultuurbeleid en Nederlandse taal

Het GPV is verheugd over de inwerkingtreding per 1 januari 1977 van de wet betreffende de positie van de in ons land verblijvende Molukkers. Reeds jarenlang heeft het GPV voor een der-

gelijke regeling gepleit. Het hoopt, dat de nu wettelijk geregelde positie van de Zuid-Molukkers zal bijdragen tot een harmonische samenwerking binnen de Nederlandse samenleving van deze bevolkingsgroep, met behoud van eigen identiteit zolang hun verblijf in Nederland noodzakelijk is. De uitgaven van de overheid voor culturele doeleinden zijn dringend aan herwaardering toe. Hierbij dient het uitgangspunt te zijn, dat uitingen van cultuur dienstbaar moeten zijn aan het ontdekken, ontplooiën en bereikbaar maken van in de schepping aanwezige mogelijkheden, in gebondenheid aan de normen van de bijbel. Activiteiten die in feite neerkomen op het bieden van verstrooiing dienen voor rekening van betrokkenen te blijven. Hetzelfde geldt, als culturele vormen in dienst worden gesteld van politieke en maatschappelijke indoctrinatie. Daarentegen kunnen vormen van amateuristische kunstbeoefening van zodanige algemene betekenis zijn, dat een stimuleringsubsidie van de overheid gerechtvaardigd is.

Tot de cultuurtaak van de overheid behoort ook, dat ze toeziet op de instandhouding van monumenten en andere cultuur-historische waardevolle objecten en landschappen. Vanwege de abnormaal hoge kosten van deze instandhouding is een belangrijke bijdrage van de overheid onvermijdelijk. Hierbij dient ernaar te worden gestreefd de monumenten een zodanige bestemming te geven, dat ze toegankelijk zijn voor een breed publiek.

De regering dient zich - ook in financieel opzicht - sterker in te spannen voor de kennis en bekendheid van de Nederlandse taal en cultuur buiten onze grenzen. Dit beleid dient zich met name te richten op de landen van de Europese Gemeenschappen.

Dat zal er toe bijdragen dat de Nederlandse taal in de praktijk van de Europese samenwerking niet wordt achtergesteld bij het Frans, Duits of Engels.

Daarnaast verdienen landen als Indonesië en Zuid-Afrika, waar voor onze taal een meer dan gewone belangstelling aanwezig is, bijzondere aandacht.

Iedere burger verantwoordelijk

De organisatie van de gezondheidszorg dient zo te zijn, dat iedere burger in verantwoordelijkheid tegenover God en zijn medemensen voldoende zorg aan zijn gezondheid kan besteden. Op grond van deze verantwoordelijkheid krijgt de noodzaak van voorzieningen op christelijke grondslag hernieuwde actualiteit, nu binnen de algemene instellingen de aan de bijbel ontleende normen voor levensstijl en ethiek steeds meer miskend worden. De overheid dient de totstandkoming van dergelijke voorzieningen mogelijk te maken en niet haar inzichten omtrent de doelmatigheid van organisaties op levensbeschouwelijke grondslag te laten prevaleren. Om dezelfde reden moet het worden betreurd, dat de kruisverenigingen in grote meerderheid hun levensbeschouwelijke grondslag niet meer hebben gehandhaafd. De ontwikkeling van het kruiswerk in de richting van maatschappelijk-preventieve zorg, waarbij de wijkverpleegkundige steeds meer wordt geconfronteerd met ethische problemen, doet de betekenis van het levensbeschouwelijk uitgangspunt sterk toenemen. De kwaliteit van het kruiswerk zal dan ook gediend zijn met handhaving c.q. hernieuwde totstandkoming van organisaties die willen werken vanuit de normen van de bijbel.

Regionalisatie van de gezondheidszorg heeft overigens duidelijke voordelen, mits de vrije keuze van arts en andere hulpverleners voor de burger verzekerd blijft. Met name geldt dit ook bij de totstandkoming van wijkgezondheidscentra.

Vanwege de persoonlijke verantwoordelijkheid van iedere burger voor zijn gezondheid en die van zijn medemensen dient de organisatie van de gezondheidszorg zoveel mogelijk op particuliere basis te geschieden, waarbij de zorg van de overheid zich met name richt op het waarborgen van de kwaliteit van deze zorg.

De vrije keuze op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg zou geweld worden aangedaan als de hele ambulante geestelijke gezondheidszorg zou worden opgedragen aan regionale instituten voor de ambulante geestelijke gezondheidszorg (de zgn. riaggs). In plaats daarvan dient de vrije vestiging van psychiaters te worden gestimuleerd en samenwerking met en tussen de instellingen voor ambulante geestelijke gezondheidszorg te worden bevorderd.

Financiën

Het streven naar beperking van de kosten van de gezondheidszorg verdient ondersteuning. Omdat het hiertoe scheppen van nieuwe structuren in eerste instantie veelal kostenverhogend werkt, terwijl nog moet blijken of de kosten later zullen dalen, dient de beperking van de kosten vooral te worden gevonden in wijzigingen van bestaande regelingen en praktijken.

Gedacht kan b.v. worden aan samenwerking en taakverdeling tussen instellingen van gezondheidszorg en aan een bescheiden eigen risico bij de verzekeringen tegen ziektekosten.

Een volksverzekering tegen ziektekosten doet tekort aan de eigen verantwoordelijkheid van de burgers, nu het gaat om een verzekering tegen

min of meer normale risico's. In plaats daarvan zou een wettelijk recht moeten worden gecreëerd om zich te verzekeren tegen ziektekosten, en een verplichting voor de ziektekostenverzekeraars een verzekeringsovereenkomst aan te gaan. Op deze wijze zou ook de verplichte ziekenfondsverzekering geleidelijk kunnen worden teruggedrongen, b.v. door bevrozing of verlaging van de welstandsgrens, gepaard met een bijdrage van de werkgever en/of de overheid in de premie van een particuliere verzekering.

Verdovende middelen

Een van de grootste bedreigingen voor de volksgezondheid is het gebruik van verdovende middelen. Er kan ter bestrijding van dit kwaad niet worden volstaan met strafbaarstelling van de handelaren; ook tegen het gebruik zelf dient te worden opgetreden in overeenstemming met de ernst van het feit, dat de gebruiker zichzelf onbekwaam maakt te voldoen aan zijn roeping: bijdragen aan de ontwikkeling van de samenleving.

Geen oneigenlijk gebruik van het drinkwater

Het is verheugend dat de regering heeft afgezien van haar voorstel tot een voorlopige legalisering van de fluoridering van het drinkwater. Waakzaamheid blijft echter geboden om te voorkomen, dat de drinkwaterleiding wordt aangewend om de gehele bevolking middelen toe te dienen, die de overheid voor haar nuttig oordeelt.

De mens als rentmeester
Gods prachtige schepping werd eenmaal volmaakt aan de mens ter beschikking gesteld, om die te bouwen en te bewaren tot eer van de Schepper. Het gehele leven ligt onder het beslag van die opdracht. Daartoe is het geschapene, ook het milieu, als werkmateriaal door de mens ontvangen. Door de zonde is de schepping gebroken, werd het geschapene misbruikt. Een vervuild milieu is één van de gevolgen. Niet de eer van God, maar de oneer van de mens is het zichtbaar resultaat.

Water, lucht en bodem zijn letterlijk van levensbelang voor iedereen. Daarom is een nationale, werkbare milieuwetgeving van het grootste belang. Omdat milieuproblematiek niet eindigt bij grenzen is internationaal overleg noodzakelijk.

Milieu en bedrijvigheid

Milieu-eisen, die bedrijven te zwaar belasten, geven grond voor speciale fiscale faciliteiten, omdat hiermee de werkgelegenheid en onze Nederlandse exportpositie onlosmakelijk zijn verbonden. De wetgeving op het terrein van de ruimtelijke ordening zal mee dienstbaar moeten zijn aan een goede zone-indeling, teneinde goede harmonie tot stand te brengen tussen agrarische bedrijvigheid en andere belangen, als b.v. de noodzakelijke landschapsverzorging. Vernieuwing van de Hinderwet dient te worden gerealiseerd. Regionale, eventueel landelijke, verwerking van huisvuil moet spoedig worden verwezenlijkt, waarbij hergebruik van materialen bevorderd moet worden. Opslag van radio-actieve afvalstoffen dient internationaal te worden geregeld.

Onderzoeken ter ontwikkeling van milieuvriendelijke bedrijfsvoering in de economische, waaronder de agrarische, bedrijvigheid dienen de hoogste prioriteit te hebben. Een behoorlijk deel van de nationale middelen moet beschikbaar worden gesteld voor de opheffing van milieuverontreiniging. Afdoende straffen dienen gesteld te worden op overtreding van milieuwetgeving. Er is een nauwe relatie tussen economie en milieuproblematiek. Er zal met alle middelen gestreefd moeten worden naar het verkrijgen van schone lucht, water en bodem. Dat betekent dat wij voorstanders zijn van zorgvuldig nationaal, maar ook internationaal overleg, met de bedoeling het leefmilieu veilig te stellen. Dit zal, gezien de kosten, met zich brengen dat de prioriteiten ter aanwending van ons nationaal inkomen anders komen te liggen dan tot heden het geval is.

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Wonen en werken

Nog steeds zijn delen in het westen van ons land verhoudingsgewijs dichtbevolkt, terwijl in economisch zwakke landsdelen een matige bevolkingsdichtheid en voldoende ruimte aanwezig zijn. Het blijft dan ook de taak van de overheid een betere bevolkingsverspreiding te stimuleren, o.m. door in economisch achtergebleven gebieden nieuwe rijksdiensten te vestigen en vestiging van particuliere bedrijven aan te moedigen. Binnen de grenzen van de haar toegewezen taak moet de overheid snelle krotoprui- ming bevorderen, troosteloze stadswijken naar vermogen leefbaar maken en voortgaan- de onttakeling van kleine ker- nen tegengaan.

Wonen, werken en recreatie moeten niet nodeloos van el- kaar worden gescheiden, maar juist in onderling har- monisch verband met elkaar worden gebracht, waardoor overbodig verkeer en tijdver- lies worden beperkt.

Deze maatregelen kunnen er- aan meewerken dat een kli- maat ontstaat, waarin de mens optimaal zijn door God gegeven taak kan verrichten. Daartoe is ook nodig dat pas- sende woongelegenheden worden geschapen voor onderschei- den categorieën van mensen, zoals gezinnen met kinderen, onvolledige gezinnen, alleen- staanden, lichamelijke gehan- dicaptten en gastarbeiders. Het percentage hoogbouw moet overeenkomen met de vraag en niet onnodig opge- voerd worden. Aan de woon- omgeving moet alle aandacht worden besteed.

Volkshuisvesting

Eigen woningbezit, ook voor minder draagkrachtigen, dient sterk te worden aangemoedigd. Het bevordert de spaarzin, vergroot de eigen verantwoordelijkheid en werkt eraan mee dat een deel van de geldstroom, die anders naar niet-duurzame verbruiks- goederen zou gaan, ten goede komt aan een gezonde volks- huisvesting.

Het huurbeleid moet zodanig zijn, dat gemeenten en woningcorporaties niet gedwongen worden hun won- ington te verhuren aan onge- huwd samenlevende paren of aan mensen die een homofiele relatie hebben aangegaan. De door het huidige kabinet voorgestelde dynamische kostprijshuur verdient in die vorm geen aanbeveling, o.m. omdat dit voor de belegger niet aantrekkelijk is ten opzichte van andere beleg- gingsmogelijkheden, met het gevolg dat er in deze sector aanmerkelijk minder wonin- gen worden gebouwd. De liberalisatie van de huren moet zo snel mogelijk over het gehele land worden uitge- breid. Voor minder draag- krachtigen moet individuele huursubsidie uitkomst geven indien er niet voldoende goedkope woningen beschik- baar zijn.

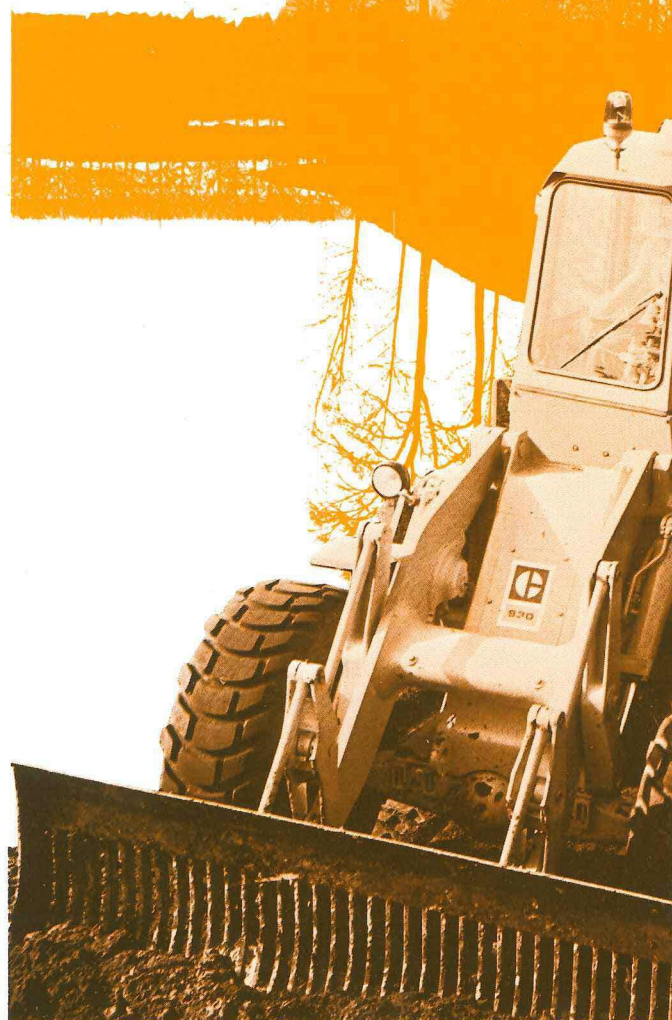
Grondpolitiek

Het invoeren van gewestelijke grondbedrijven tast onnodig de gemeentelijke zelfstandig- heid aan. Het aankopen van gronden door de overheid, nodig voor nieuwe gemeen- telijke uitbreidingen, behoort de bevoegdheid te blijven van de gemeentebesturen, die een actief aankoopbeleid moeten voeren. Een recht van

eerste koop (voorkeursrecht) is niet noodzakelijk. De prijs- vaststelling van de grond moet gebaseerd zijn op de werkelijke waarde en niet op de zgn. gebruikswaarde.

Een rechtvaardig volkshuis- vestingsbeleid vereist dat de grond voor woningwet- en particuliere woningen, bij ge- gelijkwaardige situaties, voor eenzelfde prijs wordt ver- kocht.

Bij stadsvernieuwing is het goedkoper, als overgegaan wordt tot het toepassen van herverkaveling in plaats van de gebruikelijke grondver- werving door de gemeente. Bovendien kan bij deze methode een belangrijke tijd- winst ontstaan.

Goederenvervoer

De regering dient het belang van het beroepsgoederenvervoer voor de nationale economie goed in het oog te houden. Daarbij dient zij ook het gebruik van de rail- en vaarwegen voor het goederenvervoer te stimuleren. Bij het overleg over de zeescheepvaart moet de regering internationale maatregelen tegen vrachtdumping bevorderen, om daardoor de bedreiging van de westelijke vrachtvaart door de Comecon-vloten tegen te gaan.

Het zeehavenbeleid in ons land moet meer op nationale schaal worden gevoerd. Onderzocht moet worden, welke uitbreidingen van bestaande zeehavens noodzakelijk zijn. Daarbij moet worden gelet op de eisen van een goede ruimtelijke ordening. Er dient te worden zorg gedragen voor een goede bereikbaarheid van onze zeehavens voor het internationale scheepvaartverkeer.

Infrastructuur

Voor de verdere ontsluiting van Zuidwest-Nederland is de aanleg van een vaste oeververbinding in de Westerschelde dringend gewenst. De regering moet het gebruik van de Noord-Nederlandse Eemshaven en van een roll on/roll off veerboot van daar naar Noord-Europese havens bevorderen. De voorbereiding voor de aanleg van een spoorlijn Amsterdam-Almere-Lelystad dient met spoed ter hand te worden genomen. Verdergaande studie moet uitmaken of een doortrekken van deze lijn naar het noorden van ons land wenselijk is.

Een verdere uitbouw van het Rijkswegenplan moet dienstbaar zijn aan een betere regionale ontwikkeling en een evenwichtiger bevolkingsverspreiding. Verder moet deze uitbouw vooral zijn gericht op het wegnemen van verkeersknelpunten.

Naast deze zorg voor een goede infrastructuur zal men bij de vaststelling van de tracé's moeten rekenen met het leefklimaat. De regering dient de snelle ontwikkeling van het verkeer, met name de groei van het aantal personenauto's, niet langer te beschouwen als een vast gegeven voor ruimtelijke ordening en wegenaanleg.

Openbaar vervoer

Aan een goed functionerend openbaar vervoer, zowel in de steden als over het gehele land, met inbegrip van het streekvervoer, moet grote waarde worden gehecht. Een gedeeltelijke aanpassing aan de feitelijke vraag naar vervoer voor de zeer onrendabele gedeelten van het streekvervoer is noodzakelijk. Hierbij dient mede gezocht te worden naar de mogelijkheid van het inschakelen van nieuwe vormen van vervoer. In dunbevolkte streken van ons land moet de overheid het peil van de onmisbare vervoersvoorzieningen door middel van financiële ondersteuning zoveel mogelijk handhaven.

In de stadscentra moeten de openbare vervoersvoorzieningen beter op elkaar worden afgestemd. De uitbreiding van metro-en tramnetten moet worden gestimuleerd om dichtslibben van binnensteden te voorkomen. Aan de randen van de binnensteden moeten goede parkeervoorzieningen komen, om in de stadscentra het autogebruik te kunnen beperken. De stadscentra moeten echter goed

toegankelijk blijven voor het bezorgende verkeer. De toegankelijkheid van deze centra moet voor het openbaar vervoer worden vergemakkelijkt door de aanleg van b.v. vrije bus-en trambanen.

Verkeersveiligheid

De bevordering van de verkeersveiligheid verdient de voortdurende aandacht. Met name in de woongebieden moet rekening worden gehouden met de wensen van de bevolking. De leefruimte voor kinderen dient waar mogelijk uitgebreid en verbeterd te worden door de aanleg van woonerven en het aanbrengen van verkeersdrempels. In de binnensteden en stadswijken moet men meer oog hebben voor de belangen van voetgangers en fietsers.

Onze toekomst in dienst van de Allerhoogste

Wij, die achter dit manifest staan, begrijpen heel goed dat de landgenoten die dit lezen, nog geen nieuwe wereld zien opdoemen door dit program. Wel hopen wij dat een voldoende aantal punten hen zal aanspreken, en dat ook zij willen dat dáárvoor in de Tweede Kamer wordt gewerkt.

Maar het gaat niet alleen om die punten zelf. Het gaat er ook om, dat die punten gedragen worden door een christelijke wereldbeschouwing, die eerlijk is en die universeel is, dat wil zeggen dat ze geldt voor alle mensen van welke geboorte ze ook zijn en welk verleden ze ook hebben. Die wereldbeschouwing moet terrein winnen in ons volksleven.

Het is daarvoor nodig, dat er als het ware een goede politieke zendingsactie wordt gevoerd, een goede politieke propaganda in dienst van de Allerhoogste binnen de rijen van ons volk. Daardoor kan er een vonk door ons land slaan. Ons volk moet weigeren verder aan de lijn gehouden te worden in een dagelijkse sleur, die alleen maar leidt tot onverschilligheid en ontevredenheid, zonder echte vreugde en edele geestdrift. Het is nodig dat er een nieuwe veerkracht in ons volk ontstaat, en een nieuw gevoel van verbondenheid, waardoor wij elkaar in goede saamhorigheid willen helpen. En ook is het nodig dat onze ministers een goede voorlichting zullen geven, die meteen voor ieder een bemoediging is. Daarbij zullen zij onze grondwet in acht nemen en ieders persoonlijke en geestelijke vrijheden erkennen.

Onze strijd tegen alle neutralisme in onze samenleving is daarop gericht. Zowel de enkelingen als de groeperingen uit ons volk moeten hun hoge bestemming en de waarheid waarmee zij te maken hebben, kunnen aflezen uit de instellingen van onze staat en uit de daden van onze regering. Op de niet-neutrale, christelijke staat rust de plicht zijn doelstellingen zo te kiezen en te formuleren, dat deze overeenkomen met het hoogste doel van de mens als burger van onze samenleving. Dat doel is, dat er een welomschreven ontwikkeling en een welomschreven orde in deze wereld zullen worden zichtbaar gemaakt, die in het teken zullen staan van het kruis waardoor de Zoon van de Allerhoogste de dood heeft overwonnen. Dat doel zal de mens ook herinneren aan de fontein van kracht en vertroosting die hij kan krijgen. Dit doel kan niet verbleken en tot een levenloze zaak worden, omdat God het leven zelf is, die het begin en het einde van de wereldgeschiedenis bepaalt.

Voor dat doel te werken, ons land in die vaart op te stuwten, gezamenlijk als volk van Nederland dát te beleven, dat is het hart van onze nationale christelijke politiek. Dat geeft toekomst voor Nederland. Steunt die politiek met alle kracht, om daardoor te bewerken dat er een nieuw en bezielend geluid door Nederland zal klinken.

Stemt daarvoor op een van de volgende kandidaten:

Dr. A. J. Verbrugh,
Dordrecht

G. J. Schutte,
Zeist

L. Feijen,
Assen

S. J. Sietsma,
Zuidhorn

Mr. D. Veurink,
Rijswijk

Ir. W. Haitzma,
Harlingen

D. Smilde,
Heerenveen

Ir. H. Wieringa,
Zwolle

Mr. P. W. Smits,
Bilthoven

Ing. P. van Leeuwen,
Berkel

J. v.d. Jagt,
Schaarsbergen

Drs. A. Kamsteeg,
Amersfoort

J. P. de Vries,
Amersfoort

Drs. H. Galenkamp,
Zwolle

E. Bosma,
Rutten

P. Kok,
Spakenburg

Dr. J. Blokland,
Capelle a/d IJssel

Jac. v. d. Kolk,
Enschede

E. van Middelkoop,
Rotterdam

H. P. de Roos,
Groningen

Drs. M. P. H. van Haften,
Den Haag

J. A. Knepper,
Kampen

Mr. E. N. Bouwman,
Utrecht

Mr. P. A. C. Schilder,
Assen

Ir. A. Ph. de Vries,
Bennekom
